

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2023

Enter
Exit

Full
Screen

1

Εισοδημή
Δοκιμή

2

Διεθνές
Περιβάλλον

3

Εγχώριο
Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές
Προβλέψεις για την
Κυπριακή Οικονομία

Έκδοση από:
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

© ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ, 2024

Διεύθυνση	Λεωφ. Κέννεντυ 80 1076 Λευκωσία Κύπρος
Ταχ. Διεύθυνση	Ταχ. Κιβ 25529 1395 Λευκωσία Κύπρος
Τηλέφωνο	+357 22714100
Διαδίκτυο	http://www.centralbank.cy

Σχεδιασμός: FBRH CONSULTANTS Ltd,
www.fbrh.co.uk

*Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς σκοπούς
εφόσον αναφέρεται η πηγή.*

ISSN (Ηλεκτρονική μορφή) 1986-1060

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΔΕΛΤΙΟ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2023

ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

Enter
Exit

Full
Screen

1

Εισοδηγή
Δοκιμή

2

Διεθνές
Περιβάλλον

3

Εγχώριο
Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές
Προβλέψεις για την
Κυπριακή Οικονομία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή Διοικητή	8
(Α) Διεθνές Περιβάλλον	11
(Β) Εγχώριο Περιβάλλον	14
1. Οικονομική Δραστηριότητα	16
2. Τιμές	19
Κατασκευαστικός τομέας και τιμές ακινήτων	22
Κόστος Εργασίας	24
3. Αγορά Εργασίας	26
4. Ισοζύγιο Πληρωμών και Τουρισμός	28
Ισοζύγιο πληρωμών	28
Τουρισμός	30
5. Συνθήκες χρηματοδότησης και πιστωτικές εξελίξεις	44
6. Δημοσιονομικές Εξελίξεις	52
(Γ) Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία	54
Οικονομική Δραστηριότητα	56
Αποδοχές, παραγωγικότητα και αγορά εργασίας	58
Τιμές: εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή	60
Αξιολόγηση κινδύνων απόκλισης των μακροοικονομικών προβλέψεων από το βασικό σενάριο	61
Τεχνικές Σημειώσεις	64

Σημείωση: Τελευταία ημερομηνία ενημέρωσης των στατιστικών στοιχείων είναι η 24η Νοεμβρίου 2023.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

1	ΑΕΠ κατά κατηγορία δαπανών	17
2	ΑΕΠ κατά οικονομική δραστηριότητα	17
3	Έρευνες οικονομικής συγκυρίας: δείκτες εμπιστοσύνης	18
4	Πληθωρισμός στην Κύπρο	19
5	Αγορά ακινήτων	23
6	Ισοζύγιο Πληρωμών (κύριες κατηγορίες)	28
7	Ισοζύγιο Υπηρεσιών (κύριες κατηγορίες)	29
8	Τουρισμός	30
9	Δάνεια προς εγχώρια νοικοκυριά	47
10	Σύνοψη αποτελεσμάτων για την Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων (ΕΤΧ)	47
11	Λογαριασμοί της γενικής κυβέρνησης	52
12	Προβλέψεις εθνικών λογαριασμών σε πραγματικούς όρους	56
13	Προβλέψεις που αφορούν την αγορά εργασίας	58
14	Προβλέψεις πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ)	61
15	Σύνοψη αξιολόγησης κινδύνων	62

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

1	Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ και Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας	18
2	(α) Πληθωρισμός στην Κύπρο	19
	(β) ΕνΔΤΚ και οι συνεισφορές των συνιστωσών του	20
3	Αριθμός πωλητήριων εγγράφων	23
4	Δείκτης τιμών οικιών και διαμερισμάτων	23
5	Δείκτης Τιμών Κατοικιών (ΔΤΚ), Δείκτης Τιμών Κατασκευαστικών Υλικών και προσδοκίες τιμών ακινήτων για τους επόμενους τρεις μήνες	24
6	Ονομαστική δαπάνη ανά μισθωτό κατά τομέα απασχόλησης	24
7	Παραγωγικότητα και πραγματική δαπάνη ανά μισθωτό	25
8	(α) Μοναδιαίο εργατικό κόστος: Κύπρος και ζώνη του ευρώ	25
	(β) Μοναδιαίο εργατικό κόστος: Κύπρος και ζώνη του ευρώ	25
9	Ανεργία και απασχόληση	26
10	Εγγεγραμμένη ανεργία	26
11	(α) Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα	26
	(β) Ανεργία κατά διάρκεια	27
12	Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ)	28
13	Καθαρή Διεθνής Επενδυτική Θέση (ΔΕΘ)	29
14	Αφίξεις τουριστών	30
15	Έσοδα από τον τουρισμό	30
16	Καταθέσεις από τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα	45

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

17	Καταθέσεις μη κατοίκων Κύπρου	45
18	Νέος δανεισμός σε ευρώ προς μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ	45
19	Δάνεια προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα	47
20	Χρέος του μη χρηματοοικονομικού ιδιωτικού τομέα	49
21	Επιτόκια νέων δανείων σε ευρώ (μέχρι €1 εκ.) των ΝΧΙ προς μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις της ζώνης του ευρώ	50
22	Επιτόκια νέων στεγαστικών δανείων σε ευρώ των ΝΧΙ προς νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ	50
23	Επιτόκια νέων καταθέσεων σε ευρώ των ΝΧΙ προς νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ	51
24	Επιτόκια νέων καταθέσεων σε ευρώ των ΝΧΙ προς μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις της ζώνης του ευρώ	51
25	Δημοσιονομικό και πρωτογενές ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης	52
26	Ακαθάριστο δημόσιο χρέος της γενικής κυβέρνησης	53
27	Κατανομή των πιθανοτήτων διακύμανσης για τις προβλέψεις του ΑΕΠ	61
28	Κατανομή των πιθανοτήτων διακύμανσης για τις προβλέψεις του πληθωρισμού	61
29	Κατανομή των πιθανοτήτων διακύμανσης για τις προβλέψεις του πληθωρισμού εξαιρ. της ενέργειας και των τροφίμων (δομικός πληθωρισμός)	62

ΠΛΑΙΣΙΟ

Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών στην Κύπρο και ο ρόλος των εταιρειών ξένων συμφερόντων	31
Αποτελέσματα από το τέταρτο κύμα της Έρευνας του Ευρωσυστήματος με θέμα τη χρηματοοικονομική κατάσταση και τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών στην Κύπρο (2021)	37

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	EURIBOR:	Euro Interbank Offered Rate (διατραπεζικό προσφερόμενο επιτόκιο για δάνεια σε ευρώ μέχρι ενός έτους)
ΑΤΑ:	Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή	EUROSTAT:	Statistical Office of the European Community (Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης)
ΓεΣΥ:	Γενικό Σχέδιο Υγείας	NACE:	Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne (Στατιστική ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα)
ΔΕΘ:	Διεθνής Επενδυτική Θέση	SDW:	Statistical Data Warehouse (στατιστική βάση δεδομένων της ΕΚΤ)
ΔΟΣ:	Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας		
ΔΝΤ:	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο		
ΔΤΚ:	Δείκτης Τιμών Κατοικιών		
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Ένωση		
ΕΕΔ:	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού		
ΕΚΤ:	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα		
ΕνΔΤΚ:	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή		
ΕΤΧ:	Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων		
ΗΠΑ:	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής		
ΙΤΣ:	Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών		
ΚΤΚ:	Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου		
ΜΕΧ:	Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις		
ΝΧΙ:	Νομισματικά και Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα		
ΟΕΣ:	Οντότητες Ειδικού Σκοπού		
ΟΣΣΙ:	Ονομαστική Σταθμισμένη Συναλλαγματική Ισοτιμία		
ΠΣΣΙ:	Πραγματική Σταθμισμένη Συναλλαγματική Ισοτιμία		
ΣΣΙ:	Σταθμισμένη Συναλλαγματική Ισοτιμία		
ΣΥΚ:	Στατιστική Υπηρεσία της Κύπρου		
ΤΑΑ:	Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας		
ΤΚΑ:	Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων		
ΤΚΧ:	Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας		

Enter
Exit

Full
Screen

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές
Περιβάλλον

3

Εγχώριο
Περιβάλλον

4

Μικροοικονομικές
Προβλέψεις για την
Κυπριακή Οικονομία

Εισαγωγή Διοικητή

Κατά το 2023, η οικονομία της Κύπρου συνέχισε να επιδεικνύει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα παρά τις διεθνείς γεωπολιτικές προκλήσεις. Συγκεκριμένα, και σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της ΚΤΚ του Δεκεμβρίου 2023, ο ρυθμός του ΑΕΠ για το 2023 αναμένεται να ανέλθει στο 2,2%, σε σχέση με μεγέθυνση 5,1% το 2022. Τα έτη 2024-2026 αναμένεται άνοδος του ΑΕΠ κατά 2,6%, 3,1% και 3,2%, αντίστοιχα. Σε σχέση με το 2022, ο αναμενόμενος, χαμηλότερος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2023-2026, οφείλεται στον αντίκτυπο από το Ρώσο-Ουκρανικό πόλεμο και τη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή. Οι οικονομικές συνέπειες της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή παραμένουν ακόμα αβέβαιες, αφού οι τελικές επιπτώσεις θα εξαρτηθούν από τη διάρκεια και πιθανή επέκτασή της. Ήδη, η αναταραχή επεκτάθηκε και στην Ερυθρά Θάλασσα, δημιουργώντας εκ νέου σημαντικά προβλήματα στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα.

Ο πληθωρισμός στην Κύπρο κατέγραψε σημαντική υποχώρηση το 2023, φτάνοντας στο 3,9% από 8,1% το 2022. Η εξέλιξη αυτή αντανάκλα κυρίως τη σημαντική επίδραση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ σε συνδυασμό με την υποχώρηση των τιμών της ενέργειας. Σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της ΚΤΚ Δεκεμβρίου 2023, περαιτέρω εκτόνωση των πληθωριστικών πιέσεων στην Κύπρο αναμένεται για τα έτη 2024, 2025 και 2026, στο 2,4%, 2% και 1,9% αντίστοιχα, αφού η νομισματική πολιτική συνεχίζει να επιδρά κατασταλτικά στη ζήτηση με χρονική υστέρηση και με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, προκαλώντας εμμέσως καθοδικές πιέσεις στις κύριες υποκατηγορίες του πληθωρισμού.

Ένα από τα πιο σημαντικά ορόσημα της χρονιάς ήταν η περαιτέρω αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Κύπρου από τους Οίκους Πιστοληπτικής Αξιολόγησης, η οποία πλέον τοποθετείται στην επενδυτική βαθμίδα από όλους τους μεγάλους Οίκους. Το γεγονός αυτό αντανάκλα τόσο τη βελτιωμένη δημοσιονομική κατάσταση, όσο και τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα.

Παράλληλα, η συνέχιση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων που προβλέπονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της ΕΕ θα συμβάλουν στη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη πορεία της κυπριακής οικονομίας, αφού οι μεταρρυθμίσεις αυτές στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Κύπρου. Το πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων περιλαμβάνει την αναβάθμιση της ψηφιακής υποδομής, τη βελτίωση της εκπαίδευσης και της εργασιακής επιμόρφωσης, καθώς και την ενίσχυση των καινοτόμων τομέων της οικονομίας, με θετικές επιπτώσεις και στον τραπεζικό τομέα. Οι μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνουν επίσης την προώθηση μιας πιο βιώσιμης και περιβαλλοντικά υπεύθυνης οικονομίας μέσω της ανάπτυξης πράσινων τεχνολογιών και την υιοθέτηση πιο αειφόρων μεθόδων παραγωγής.

Με τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις, η Κύπρος μπορεί επίσης να ενισχύσει τη δημοσιονομική της θέση, αυξάνοντας τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα στη δημόσια διαχείριση. Παράλληλα, θα συμβάλουν στη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος στην Κύπρο προσελκύοντας ξένες επενδύσεις και διευκολύνοντας την επιχειρηματική δραστηριότητα. Επιπρόσθετα, οι μεταρρυθμίσεις μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στην αντιμετώπιση δημογραφικών προκλήσεων, όπως η γήρανση του πληθυσμού και η μετανάστευση, μέσω της

βελτίωσης των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και υγείας.

Σ' ότι αφορά στο τραπεζικό σύστημα της χώρας, παρά τις έντονες προκλήσεις, συνέχισε να διατηρεί και κατά το 2023 την ευρωστία και ανθεκτικότητά του όπως υποδηλούν οι κύριοι εποπτικοί δείκτες. Η προαναφερόμενη αναβάθμιση του αξιόχρεου της Κυπριακής οικονομίας σε επενδυτική βαθμίδα από όλους τους ευρέως αναγνωρισμένους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης αντανακλά εν μέρει και τη στενή προληπτική εποπτεία και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων των τραπεζών.

Συγκεκριμένα, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατά τις 30 Σεπτεμβρίου 2023 ανερχόταν στο 19,4%, σε σύγκριση με τον Ευρωπαϊκό δείκτη που ήταν 15,9% κατά τον Ιούνιο του 2023. Όσον αφορά τις Μη Εξυηρητούμενες Χορηγήσεις (ΜΕΧ), έχει σημειωθεί περαιτέρω μείωση, με το ποσοστό τους ως προς το ενοποιημένο δανειακό χαρτοφυλάκιο των τραπεζών να φτάνει στο 8,3% κατά τον Σεπτέμβριο του 2023 σε σύγκριση με 9,5% το Δεκέμβριο του 2022.

Είναι σημαντικό επίσης να αναφερθεί ότι ως συνέπεια της αύξησης των επιτοκίων, οι τράπεζες καταγράφουν αυξημένη κερδοφορία κατά το 2023 σε σχέση με το 2022, σημαντικό μέρος της οποίας προκύπτει από τις τοποθετήσεις της υπερβάλλουσας ρευστότητας σε καταθέσεις στην ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, κατά τους εννέα μήνες μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2023, το Κυπριακό τραπεζικό σύστημα κατέγραψε κέρδη ύψους €880εκ. σε σύγκριση με ζημιά ύψους €38εκ. την αντίστοιχη περίοδο το 2022. Παρόλα αυτά, δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι τα εν λόγω κέρδη θα διανεμηθούν υπό τη μορφή μερίσματος καθώς για μια τέτοια εξέλιξη σημαίνοντα ρόλο διαδραματίζουν οι εποπτικές αρχές, οι οποίες έχουν

στόχο να διασφαλίσουν ότι οι τράπεζες θα διατηρούν επαρκή κεφάλαια ώστε να μπορούν να αντιμετωπιστούν απρόβλεπτες εξελίξεις. Επομένως, αυτή η απρόσμενη ψηλή κερδοφορία πρέπει να τύχει ορθής και συνετής χρήσης στη βάση ενός στρατηγικού σχεδιασμού που θα θεμελιώσει την κερδοφόρα πορεία σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, οχυρώνοντας τους κύριους δείκτες των τραπεζών, ενώ παράλληλα θα τους παρέχει τη δυνατότητα να απορροφήσουν μελλοντικά μη αναμενόμενες ζημιές ένεκα απρόσμενων κραδασμών. Παράλληλα, αφουγκραζόμενες τις δυσμενείς χρηματοδοτικές συνθήκες νοικοκυριών και επιχειρήσεων θα πρέπει να εφαρμόζουν συνετή τιμολογιακή πολιτική, τόσο κατά τη διάρκεια παροχής νέων χρηματοδοτήσεων όσο και στις περιπτώσεις αναδιαρθρώσεων. Διατηρώντας την εφαρμογή συνετών πρακτικών διαχείρισης των δανειακών τους χαρτοφυλακίων, οι τράπεζες αναμένεται να ανταποκριθούν στις ανάγκες των πελατών τους, χωρίς καθυστερήσεις και πρόσθετες χρεώσεις με στόχο την εξεύρεση βιώσιμων και προσαρμοσμένων στις ανάγκες των δανειοληπτών λύσεων.

Επίκαιρες προκλήσεις για το τραπεζικό σύστημα αποτελούν επίσης ο κίνδυνος από την κλιματική αλλαγή καθώς επίσης και ο κίνδυνος τεχνολογίας, πληροφοριών και επικοινωνιών με ειδική αναφορά στον κίνδυνο που ελλοχεύει από κυβερνοεπιθέσεις. Προς την κατεύθυνση αυτή αναμένεται από τις τράπεζες να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειες προς ενίσχυση της ψηφιακής τους ανάπτυξης και πράσινης ευαισθητοποίησης.

Εν κατακλείδι, μέσα σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον, η Κυπριακή οικονομία και το τραπεζικό της σύστημα πρέπει να προσαρμόζονται και να εξελί-

σονται, διατηρώντας ταυτόχρονα την σταθερότητα και την αξιοπιστία τους. Η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και η έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για την περαιτέρω ευημερία και πρόοδο στη χώρα μας. Με αισιοδοξία και αποφασιστικότητα, μπορούμε να προχωρή-

σουμε προς ένα δυναμικό και βιώσιμο οικονομικό μέλλον.

Κωνσταντίνος Ηροδότου
Διοικητής
Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

Enter
Exit

Full
Screen

1

Εισαγωγή
Διοικητή

2

Διεθνές
Περιβάλλον

3

Εγχώριο
Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές
Προβλέψεις για την
Κυπριακή Οικονομία

(Α) Διεθνές Περιβάλλον

Enter/Exit
Full Screen

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές Περιβάλλον

3

Εγχώριο Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

- Η αύξηση των επιτοκίων συνεχίστηκε το 2023 με στόχο τη συγκράτηση των τιμών.
- Ο πληθωρισμός μειώθηκε σημαντικά το 2023 σε σχέση με το 2022, ειδικότερα κατά τους τελευταίους μήνες.
- Η διεθνής οικονομική δραστηριότητα ήταν πιο υποτονική το 2023 σε σχέση με το 2022.
- Το 2024 η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη αναμένεται να μειωθεί ελαφρά.

Όπως και το 2022, οι οικονομικές εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο το 2023 εστιάστηκαν κυρίως στις προσπάθειες μείωσης του πληθωρισμού. Οι κυριότερες Κεντρικές Τράπεζες στον κόσμο συνέχισαν να αυξάνουν τα βασικά τους επιτόκια, με σκοπό τη μείωση του πληθωρισμού, κατορθώνοντας το σε μεγάλο βαθμό.

Συγκεκριμένα, το βασικό επιτόκιο της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ ανέρχεται στο 5,25-5,50% από τις 27 Ιουλίου 2023 σε σχέση με 4,25-4,50% τον Δεκέμβριο του 2022, ενώ το επιτόκιο της Τράπεζας της Αγγλίας (ΤτΑ) ανερχόταν στο 5,25% την τελευταία ημερομηνία ενημέρωσης των στοιχείων (24 Νοεμβρίου 2024) σε σχέση με 3,5% στο τέλος του 2022. Παρομοίως, το βασικό επιτόκιο Οριακής Διευκόλυνσης Καταθέσεων της ΕΚΤ είναι στο 4% από τις 20 Σεπτεμβρίου 2023 σε σχέση με το 2% που ήταν στην αρχή του έτους.

Ως αποτέλεσμα των αυξήσεων των επιτοκίων, οι πληθωριστικές πιέσεις έχουν μειωθεί σημαντικά. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο πληθωρισμός στις ΗΠΑ μειώθηκε από 8% το 2022 σε 4,3% τους πρώτους 10 μήνες του χρόνου και στο Ηνωμένο Βασίλειο από 9,2% το 2022 σε 4,7% την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2023. Αντίστοιχα, στην Ευρωζώνη μειώθηκε από 8,3% το 2022 σε 5,7% την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2023.

Γενικότερα, η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη φαίνεται να μετριάζεται το δεύτερο εξάμηνο του 2023, ως απότοκο και του αντίκτυπου της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής. Όμως, καθώς οι επιπτώσεις φαίνεται να είναι μικρότερες από ότι αναμενόταν, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στις ΗΠΑ έχει αναθεωρηθεί προς τα πάνω, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο αναμένεται να αποφύγει την ύφεση το 2023, αν και ο ρυθμός της οικονομικής του ανάπτυξης έχει αναθεωρηθεί προς τα κάτω για τα επόμενα δύο χρόνια. Παρόμοιες αναθεωρήσεις για χαμηλότερη ανάπτυξη το 2024 και το 2025 έχουν γίνει και για τη ζώνη του ευρώ.

Γενικότερα, σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της ΕΚΤ (Δεκέμβριος 2023), η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη αναμένεται να μειωθεί ελαφρά το επόμενο έτος, από 3,3% το 2023 σε 3,1% το 2024, αντανακλώντας κυρίως τον αντίκτυπο της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής στις ανεπτυγμένες οικονομίες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν τη συντριπτική πλειοψηφία των εισαγωγών. Ως εκ τούτου, ενώ η ανάκαμψη του παγκόσμιου εμπορίου συνεχίζεται, η αναπτυξιακή του τροχιά πιθανόν να είναι πιο αδύναμη τα επόμενα τρίμηνα καθώς θα επηρεαστεί αρνητικά από την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας.

(B) Εγχώριο Περιβάλλον

Enter/Exit
Full Screen

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές Περιβάλλον

3

Εγχώριο Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

Σύνοψη

- Η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει σημαντική ανθεκτικότητα και ευελιξία σε αρνητικούς εξωγενείς παράγοντες που σχετίζονται με τον Ρώσο-Ουκρανικό πόλεμο και τη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή καταγράφοντας θετικό, αλλά επιβραδυνόμενο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ κατά 2,6% τους πρώτους εννέα μήνες του 2023.
- Ο πληθωρισμός (με βάση τον ΕνΔΤΚ) κατά τους πρώτους δέκα μήνες του 2023 κατέγραψε σημαντική μείωση λόγω κυρίως των εξελίξεων στις τιμές της ενέργειας σε συνδυασμό με την επίδραση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ καθώς επίσης και των εγχώριων κυβερνητικών μέτρων ανακούφισης, παραμένοντας όμως ακόμη σε επίπεδα πάνω από το μεσοπρόθεσμο στόχο του 2%.
- Τον Οκτώβριο του 2023 ο πληθωρισμός (με βάση τον ΕνΔΤΚ) υποχώρησε στο 3,6%, ενώ ο δομικός πληθωρισμός (πληθωρισμός εξαιρουμένων των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων) στο 2,8%.
- Αύξηση στις τιμές κατοικιών κατά 7,4% καταγράφηκε το δεύτερο τρίμηνο του 2023, αποτέλεσμα της αυξημένης ζήτησης, προερχόμενη τόσο από εγχώριους όσο και από ξένους αγοραστές.
- Η αγορά εργασίας συνεχίζει να επιδεικνύει ανθεκτικότητα παρά τις γεωπολιτικές εντάσεις.
- Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε στο 15,3% του ΑΕΠ το πρώτο εξάμηνο του 2023, οδηγούμενο από τις εισαγωγές αγαθών (κυρίως πλοία) των οντοτήτων ειδικού σκοπού (ΟΕΣ) και την αυξημένη ζήτηση για εγχώρια κατανάλωση.
- Οι αφίξεις τουριστών την περίοδο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου του 2023 ανήλθαν σχεδόν στα επίπεδα των αφίξεων της αντίστοιχης

περιόδου του 2019. Η σύγκρουση στη Μέση Ανατολή αναμένεται να επηρεάσει τις αφίξεις τουριστών από το Ισραήλ. Οι επιπτώσεις στον τομέα του τουρισμού θα εξαρτηθούν από την ένταση και πιθανή επέκταση των εχθροπραξιών.

- Οι καταθέσεις του εγχώριου ιδιωτικού τομέα παρουσίασαν ανοδική πορεία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023, με μερική υποχώρηση το τρίτο τρίμηνο του έτους.
- Τα καθαρά δάνεια προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα κατέγραψαν αρνητικούς ετήσιους ρυθμούς μεταβολής από τον Απρίλιο του 2023, εν μέσω αυστηρότερων χρηματοπιστωτικών συνθηκών.
- Τα εγχώρια δανειστικά επιτόκια σημειώνουν αισθητή άνοδο από το δεύτερο εξάμηνο του 2022 με εντεινόμενη αυξητική τάση κατά το πρώτο ενιάμηνο του 2023, αντανακλώντας κυρίως τον ταχύ ρυθμό αύξησης των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ. Τα καταθετικά επιτόκια κατέγραψαν μικρές αυξήσεις τους πρώτους μήνες του 2023, ενώ στη συνέχεια σχετικά μεγαλύτερες, παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλά επίπεδα.
- Καταγράφηκε δημοσιονομικό πλεόνασμα 3,3% του ΑΕΠ για το πρώτο ενιάμηνο του 2023, σε σχέση με πλεόνασμα 2,6% του ΑΕΠ την αντίστοιχη περίοδο του 2022.
- Καταγράφηκε μείωση του δείκτη δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ τον Σεπτέμβριο του 2023 σε σχέση με τα αντίστοιχα περυσινά επίπεδα, κυρίως λόγω του σχετικά υψηλού πρωτογενούς πλεονάσματος και της συνεχιζόμενης οικονομικής ανάπτυξης.

1. Οικονομική Δραστηριότητα

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα προκαταρκτικά στοιχεία της ΣΥΚ, τα οποία ήταν διαθέσιμα κατά την τελευταία ημερομηνία ενημέρωσης

των στατιστικών στοιχείων του Οικονομικού Δελτίου, το ΑΕΠ κατέγραψε θετικό, εντούτοις επιβραδυνόμενο, ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης 2,5% το τρίτο τρίμηνο του 2023.

Τα διαθέσιμα αναλυτικά στοιχεία για το πρώτο εξάμηνο του 2023 (Πίνακας 1), δείχνουν ότι καταγράφηκε επιβραδυνόμενη ανάκαμψη του ΑΕΠ κατά 2,6%, σε συνέχεια αύξησης 7,1% το αντίστοιχο περυσινό εξάμηνο, πρωτίστως λόγω της άνοδου στην ιδιωτική κατανάλωση κατά 5,9%. Αυτό οφείλεται στη σταδιακή αποκατάσταση του επιπέδου του διαθέσιμου εισοδήματος και προσαρμογής της καταναλωτικής συμπεριφοράς. Η άνοδος των επενδύσεων κατά 8,7%, προέρχεται από την άνοδο των δημόσιων και οικιστικών επενδύσεων. Η δημόσια κατανάλωση κατέγραψε αύξηση κατά 3,9%, λόγω της αύξησης στις απολαβές προσωπικού (βλ. Δημοσιονομικές Εξελίξεις). Οι συνολικές εξαγωγές μειώθηκαν κατά 1,3%, κυρίως λόγω της μείωσης των εξαγωγών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών λόγω των κυρώσεων κατά της Ρωσίας (βλ. Ισοζύγιο Πληρωμών). Ταυτόχρονα, η αύξηση στις συνολικές εισαγωγές κατά 3,4%, αντικατοπτρίζει κυρίως την άνοδο στις εισαγωγές αγαθών για εγχώρια κατανάλωση (βλ. Ισοζύγιο Πληρωμών).

Από τομεακής πλευράς, η ανάκαμψη του ΑΕΠ το πρώτο εξάμηνο του 2023 (Πίνακας 2), προέρχεται από την αυξημένη δραστηριότητα που παρατηρήθηκε σε όλους τους οικονομικούς τομείς εκτός των επαγγελματικών δραστηριοτήτων λόγω των κυρώσεων (-0,2 ποσοστιαίες μονάδες). Οι τομείς με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στο ΑΕΠ είναι εκείνοι του εμπορίου, των μεταφορών, των ξενοδοχείων και εστιατορίων με 1,5 ποσοστιαίες μονάδες. Μικρότερη συνεισφορά είχαν οι τομείς της ενημέρωσης και επικοινωνίας (0,6 ποσοστιαίες μονάδες), υποστηριζόμενες από την

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΑΕΠ κατά κατηγορία δαπανών
(πραγματικοί όροι, ετήσια μεταβολή, %)

	2019	2020	2021	2022	2022 Η1	2023 Η1
ΑΕΠ	5,5	-3,4	9,9	5,1	7,1	2,6
Ιδιωτική κατανάλωση	3,9	-6,8	5,6	8,5	9,7	5,9
Δημόσια κατανάλωση	12,4	10,6	7,9	2,7	2,2	3,9
Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου	6,9	4,7	-0,1	7,8	10,3	8,7
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	8,7	2,2	21,6	13,6	19,0	-1,3
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	9,5	3,1	15,4	18,3	23,4	3,4

Πηγή: ΣΥΚ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΑΕΠ κατά οικονομική δραστηριότητα
(σταθμισμένη επίδραση στη συνολική ετήσια μεταβολή, ποσοστιαίες μονάδες)

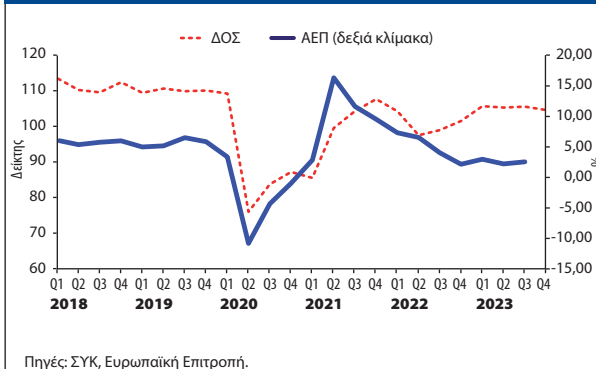
	2019	2020	2021	2022	2022 Η1	2023 Η1
ΑΕΠ (%)	5,5	-3,4	9,9	5,1	7,1	2,6
Κατασκευές	0,8	-0,3	0,1	-0,2	-0,4	0,1
Εμπόριο, μεταφορές, ξενοδοχεία και εστιατόρια	0,9	-6,5	5,2	2,4	3,6	1,5
Ενημέρωση και επικοινωνίας	1,2	1,4	1,4	1,5	2,2	0,6
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	-0,2	2,4	1,4	0,2	0,3	0,1
Επαγγελματικές, επιστημονικές και διοικητικές δραστηριότητες	0,8	-0,2	0,8	0,4	0,3	-0,2
Λοιποί τομείς ⁽¹⁾	2,0	-0,1	1,1	0,7	0,9	0,5

Πηγή: ΣΥΚ.
(1) Κύριοι τομείς που περιλαμβάνονται είναι αυτοί της γεωργίας, της μεταποίησης, της δημόσιας διοίκησης, εκπαίδευσης και υγείας, καθώς και οι τέχνες, διασκέδασης και ψυχαγωγίας.

εισροή ξένων εταιρειών, στο πλαίσιο της «Στρατηγικής για την Προσέλκυση Εταιρειών για Δραστηριοποίηση ή/και Επέκταση των Δραστηριοτήτων τους στην Κύπρο» (headquartering policy) στον τομέα της τεχνολογίας. Θετική συνεισφορά είχαν επίσης οι τομείς της μεταποίησης και των κατασκευών (0,2 και 0,1 ποσοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα).

Οι πρόσφατοι διαθέσιμοι ποιοτικοί δείκτες (soft data) για το τέταρτο τρίμηνο του 2023, καταδεικνύουν περαιτέρω επιβράδυνση του ΑΕΠ. Η πορεία του ΑΕΠ ακολουθεί τις εξελίξεις στον Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) (Διάγραμμα 1) καθώς και στους επιμέρους δείκτες εμπιστοσύνης (Πίνακας 3). Μέχρι τώρα, διαφάνεται ότι η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει ανθεκτικότητα, ενώ οι όποιες οικονομικές επιπτώσεις της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή αναμένεται να διαφανούν εντονότερα τα επόμενα τρίμηνα. Συγκεκριμένα, ο ΔΟΣ τον Οκτώβριο του 2023 ανήλθε στο 104,6, πιο κάτω σε σχέση με 105,6 το τρίτο τρίμηνο του 2023 (Πίνακας 3). Σύμφωνα με τους επιμέρους δείκτες (Πίνακας 3), η μείωση στον δείκτη οφείλεται κυρίως στη χειροτέρευση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Ως εκ τούτου, η ΚΤΚ υιοθέτησε μια συγκρατημένη εκτίμηση για το 2023 στις προβλέψεις Δεκεμβρίου 2023, λαμβάνοντας υπόψιν και πιθανές αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις που ενδεχόμενα να προκύψουν από τη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή (βλ. Μακροοικονομικές Προβλέψεις).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ και Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας

Πηγές: ΣΥΚ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Έρευνες οικονομικής συγκυρίας: Δείκτες εμπιστοσύνης

(για επιμέρους δείκτες: διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων, μέσος όρος περιόδου)

	2022 Q3	2022 Q4	2023 Q1	2023 Q2	2023 Q3	2023 Οκτ.
ΔΟΣ	98,9	101,5	105,7	105,3	105,6	104,6
Βιομηχανία	-6,7	-7,4	-2,7	1,1	1,6	0,4
Υπηρεσίες	9,6	16,5	25,0	20,4	25,9	26,2
Καταναλωτές	-32,9	-30,3	-19,2	-23,7	-24,6	-27,6
Λιανικό εμπόριο	-11,6	-6,2	-1,0	0,9	2,3	0,0
Κατασκευές	-17,6	-16,0	-15,6	-12,4	-9,6	-6,1

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
Σημείωση: Στοιχεία διορθωμένα από εποχικές διακυμάνσεις.

Enter
Exit

Full
Screen

1

Εισαγωγή

2

Διεθνείς
Περιβάλλον

3

Εγχώριο
Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές
Προβλέψεις για την
Κυπριακή Οικονομία

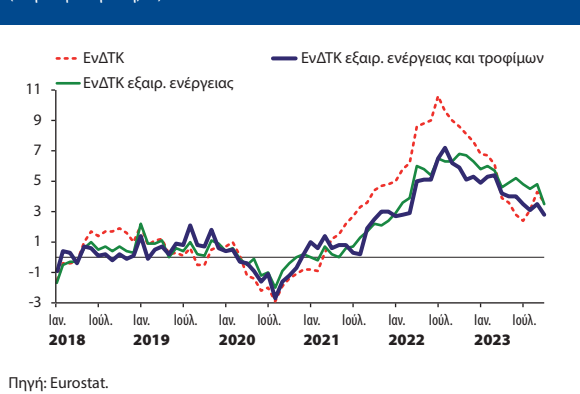
2. Τιμές

Πληθωρισμός

Ο εγχώριος πληθωρισμός, με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ), υποχώρησε στο 3,6% τον Οκτώβριο του 2023 σε σύγκριση με 4,3% τον Σεπτέμβριο του 2023 και 8,6% τον Οκτώβριο του 2022. Όσον αφορά το πρώτο δεκάμηνο του έτους, ο (ΕνΔΤΚ) κατέγραψε, κατά μέσο όρο, ετήσια άνοδο 4,3% κατά την περίοδο Ιανουάριος-Οκτώβριος του 2023 σε σύγκριση με αύξηση 8,2% την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (Διάγραμμα 2α και Πίνακας 4). Σε γενικές γραμμές, ο πληθωρισμός σημείωσε σημαντική ετήσια επιβράδυνση κατά το πρώτο δεκάμηνο του έτους, συνεχίζει να παραμένει όμως ακόμη σε επίπεδα πάνω από το μεσοπρόθεσμο στόχο του 2%. Η πτωτική πορεία του συνολικού πληθωρισμού κατά την υπό αναφορά περίοδο οφείλεται στις εξελίξεις στις τιμές της ενέργειας σε σχέση με το υψηλό επίπεδο που καταγράφηκε το 2022, σε συνδυασμό με τη σημαντική επίδραση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ για τις χώρες-μέλη της ζώνης του ευρώ. Ταυτόχρονα, τα διάφορα κρατικά μέτρα ανακούφισης που αφορούσαν σε μεγάλο βαθμό τις τιμές τροφίμων και ενέργειας, συνείσφεραν επίσης στην επιβράδυνση του εγχώριου ΕνΔΤΚ κατά το 2023.

Αναλυτικότερα, οι τιμές της ενέργειας συνείσφεραν ουσιαστικά στην πτωτική πορεία του ΕνΔΤΚ (Διάγραμμα 2β, σελ. 20) κατά το πρώτο δεκάμηνο του 2023, καταγράφοντας κατά μέσο όρο, ετήσιο αρνητικό ρυθμό μεταβολής 1,1% κατά την περίοδο Ιανουάριος-Οκτώβριος του 2023 σε σύγκριση με ετήσια αύξηση 34,7% την περίοδο Ιανουάριος-Οκτώβριος του 2022 (Πίνακας 4), ως

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2α Πληθωρισμός στην Κύπρο
(ετήσια μεταβολή, %)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 Πληθωρισμός στην Κύπρο
(ετήσια μεταβολή, %)

	Στάθμιση ⁽¹⁾	Ιαν.-Οκτ. 2022	Ιαν.-Οκτ. 2023	Οκτ. 2022	Σεπτ. 2023	Οκτ. 2023
ΕνΔΤΚ	1000,00	8,2	4,3	8,6	4,3	3,6
Συνολικές τιμές τροφίμων,						
εκ των οποίων:	232,53	7,1	7,5	9,9	8,5	5,3
(i) Τιμές των Μη-Επεξεργασμένων τροφίμων	51,59	10,1	6,9	10,3	18,9	7,8
(ii) Τιμές των Επεξεργασμένων τροφίμων	180,94	6,1	7,7	9,7	5,3	4,5
Τιμές της Ενέργειας	112,38	34,7	-1,1	25,6	0,4	4,3
Τιμές των Υπηρεσιών	421,77	5,3	3,7	6,3	3,5	3,3
Τιμές των Βιομηχανικών προϊόντων εξαερ. της ενέργειας	233,32	4,1	4,8	5,1	3,5	2,0
ΕνΔΤΚ εξαερ. της ενέργειας	887,62	5,4	5,0	6,8	4,8	3,5
ΕνΔΤΚ εξαερ. της ενέργειας και των τροφίμων	655,09	5,0	4,1	5,9	3,5	2,8

Πηγή: Eurostat.

(1) Σύμφωνα με τη στάθμιση για το έτος 2023.

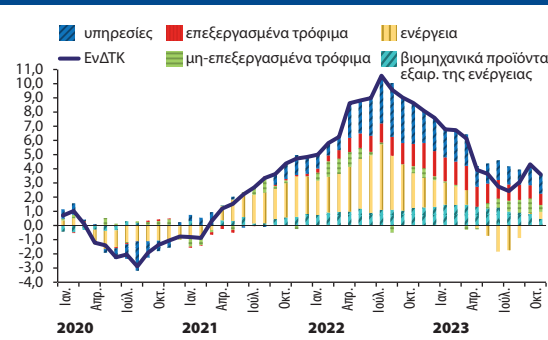
αποτέλεσμα της μεγάλης μείωσης της διεθνούς τιμής του πετρελαίου Brent σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Τα κρατικά μέτρα ανακούφισης που σχετίζονταν με τις τιμές των κύριων καυσίμων αλλά και του ηλεκτρικού ρεύματος για τους εγχώριους καταναλωτές μέχρι και τον Ιούνιο του 2023 συνέτειναν επιπρόσθετα στην καθοδική πορεία των τιμών της ενέργειας κατά το πρώτο δεκάμηνο του έτους.

Σε αντίθεση με τις προαναφερθείσες κύριες εξελίξεις που συνέβαλαν ουσιαστικά στην πτωτική πορεία του πληθωρισμού κατά την υπό ανασκόπηση περίοδο, οι τιμές των τροφίμων (επεξεργασμένων και μη-επεξεργασμένων), είχαν σημαντικές ανοδικές πιέσεις στον ΕνΔΤΚ, καταγράφοντας περαιτέρω ετήσια αύξηση 7,5% κατά την περίοδο Ιανουάριος-Οκτώβριος του 2023 σε σύγκριση με αύξηση 7,1% την περίοδο Ιανουάριος-Οκτώβριος του 2022 (Πίνακας 4, σελ. 19). Το γεγονός αυτό φαίνεται να συνεχίζει να συνδέεται κυρίως με το αυξημένο κόστος των πρώτων υλών και της παραγωγής των τροφίμων λόγω των παρατεταμένων αρνητικών συνεπειών της συνεχιζόμενης Ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και των συνεπακόλουθων αυξήσεων στις τιμές των λιπασμάτων, του σιταριού των προϊόντων λαδιού και της ενέργειας (με χρονική υστέρηση) καθώς επίσης και με υψηλότερα περιθώρια κέρδους για τις επιχειρήσεις. Σημειώνεται ότι, τα κρατικά μέτρα ανακούφισης (ανακοινώθηκαν στις 2 Μαΐου του 2023) που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, και κύριες υποκατηγορίες των τροφίμων και τέθηκαν σε ισχύ για την περίοδο Μάιος-Οκτώβριος 2023, συγκράτησαν, σε κάποιο βαθμό τις αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων.

Οι τιμές των βιομηχανικών προϊόντων εξαιρουμένης της ενέργειας κατέγραψαν ετήσια

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2β ΕνΔΤΚ και οι συνεισφορές των συστατικών του

(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές; συνεισφορές σε ποσοστιαίες μονάδες)

Πηγές: Eurostat και υπολογισμοί της ΚΤΚ.

Enter Exit
Full Screen
1 Εισαγωγή
2 Διεθνές Περιβάλλον
3 Εγχώριο Περιβάλλον
4 Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

αύξηση 4,8% κατά το πρώτο δεκάμηνο του έτους σε σύγκριση με αύξηση 4,1% την αντίστοιχη περίοδο του 2022 και συνείσφεραν επίσης ανοδικά στον ΕνΔΤΚ. Η συγκεκριμένη εξέλιξη οφείλεται ακόμη, σε μεγάλο βαθμό, στο αυξημένο κόστος παραγωγής των προϊόντων που προέκυψαν λόγω των επιπτώσεων του συνεχιζόμενου πολέμου, στη σθεναρή ζήτηση καθώς και στα περιθώρια κέρδους για τις επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα, αυτοί οι παράγοντες συνεχίζουν να δημιουργούν σημαντικές ανοδικές πιέσεις στις τιμές βασικών υποκατηγοριών του πληθωρισμού των βιομηχανικών προϊόντων εξαιρουμένης της ενέργειας, όπως για παράδειγμα στις τιμές των αυτοκινήτων, ειδών επίπλωσης και ηλεκτρικών προϊόντων οικιακού εξοπλισμού.

Κατά το πρώτο δεκάμηνο του 2023 οι τιμές των υπηρεσιών, αν και κατέγραψαν επιβράδυνση σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο του 2022, παρουσίασαν επίσης ετήσια άνοδο 3,7% κατά την περίοδο Ιανουάριος-Οκτώβριος του 2023 σε σύγκριση με αύξηση 5,3% την περίοδο Ιανουάριος-Οκτώβριος του 2022 (Πίνακας 4, σελ. 19). Η συνεχιζόμενη εγχώρια οικονομική μεγέθυνση, η ισχυρή ζήτηση για διάφορες υπηρεσίες που σχετίζονται με την εγχώρια κατανάλωση αλλά και τον τουρισμό (εστιατόρια, καφετέριες, διαμονή σε καταλύματα αλλά και ταξίδια), οι αυξήσεις στους μισθούς και τα περιθώρια κέρδους στις επιχειρήσεις ήταν παράγοντες που συνέτειναν στην άνοδο των τιμών των υπηρεσιών. Σημειώνεται επίσης ότι, οι τιμές των τροφίμων αλλά και της ενέργειας (επίδραση χρονικής υστέρησης) προκάλεσαν επίσης σημαντικές έμμεσες ανοδικές επιδράσεις στις προαναφερθείσες κύριες υποκατηγορίες των τιμών των υπηρεσιών κατά την υπό αναφορά περίοδο.

Σχετικά με τον δομικό πληθωρισμό (πλη-

θωρισμός εξαιρουμένων των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων), αυτός συνέχισε επίσης να κυμαίνεται σε επίπεδα πάνω του 2%, ενώ παραμένει γενικά πιο επίμονος σε σύγκριση με την πορεία του συνολικού ΕνΔΤΚ (όπως επίσης συμβαίνει και στη ζώνη του ευρώ). Συγκεκριμένα, ο δομικός πληθωρισμός κατέγραψε, κατά μέσο όρο, ετήσια αύξηση 4,1% κατά το πρώτο δεκάμηνο του 2023 σε σύγκριση με 5,0% την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (Διάγραμμα 2α και Πίνακας 4, σελ. 19) υπό το φως των εξελίξεων στις τιμές των βιομηχανικών προϊόντων εξαιρουμένης της ενέργειας και των υπηρεσιών. Εντούτοις, θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τον Απρίλιο του 2023, ο δομικός πληθωρισμός κατέγραψε, σε γενικές γραμμές, σημάδια εντονότερης υποχώρησης, φθάνοντας στο 2,8% τον Οκτώβριο του 2023 σε σύγκριση με 3,5% τον Σεπτέμβριο του 2023 και 5,9% τον Οκτώβριο του 2022.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι, μέρος των εγχώριων κρατικών μέτρων ανακούφισης που ανακοινώθηκαν στις 13 Σεπτεμβρίου του 2023 αλλά και στις 19 Οκτωβρίου του 2023, τα οποία αφορούν συγκεκριμένες υποκατηγορίες κύριων συνιστωσών του ΕνΔΤΚ, αναμένεται να συνεχίσουν να συγκρατούν τον εγχώριο πληθωρισμό και την πορεία του βραχυχρόνια, εν μέσω του εύθραυστου και αβέβαιου διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος και των συνεχιζόμενων γεωπολιτικών εντάσεων.

Κατασκευαστικός τομέας και τιμές ακινήτων

Παρά την περιορισμένη κατασκευαστική δραστηριότητα κατά το 2022, όπως φαίνεται από τους αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης του δείκτη παραγωγής στις κατασκευές, η ζήτηση για ακίνητα, όπως αποτυπώνεται στον αριθμό

πωλητηρίων εγγράφων, βρίσκεται σε ψηλά επίπεδα. Σύμφωνα με τα στοιχεία πωλητηρίων εγγράφων του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (ΤΚΧ), οι αγοραπωλησίες ακινήτων σε Παγκύπρια βάση παρουσίασαν ετήσια αύξηση 19% κατά τους πρώτους δέκα μήνες του 2023. Η αύξηση αυτή αντικατοπτρίζει 13,8% και 25,8% ετήσια αύξηση στις πωλήσεις σε εγχώριους και ξένους αγοραστές, αντίστοιχα (Πίνακας 5). Οι εγχώριοι αγοραστές συνεχίζουν να αποτελούν το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς (Διάγραμμα 3). Ο Δείκτης εμπιστοσύνης στον κατασκευαστικό τομέα παραμένει σε αρνητικά επίπεδα τους πρώτους δέκα μήνες του 2023 (Πίνακας 5).

Η προαναφερθείσα σημαντική ζήτηση ακινήτων φαίνεται να μην επηρεάστηκε από την αύξηση των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ, η οποία όμως επέφερε μείωση στη ζήτηση νέων στεγαστικών δανείων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη δημοσίευση Νομισματικών και Χρηματοοικονομικών Στατιστικών της ΚΤΚ, τους πρώτους εννέα μήνες του 2023, τα νέα δάνεια για αγορά κατοικίας μειώθηκαν κατά 19,9% σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μήνες του 2022, ενώ το επιτόκιο οικιστικών δανείων κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2023 αυξήθηκε στο 4,14% από 2,38% τους αντίστοιχους μήνες του 2022.

Οι τιμές κατοικιών στην Κύπρο κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023 συνέχισαν την ανοδική τους πορεία (Διάγραμμα 4). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία του Δείκτη Τιμών Κατοικιών (ΔΤΚ) της ΚΤΚ, το δεύτερο τρίμηνο του 2023 οι τιμές κατοικιών κατέγραψαν ετήσια αύξηση 7,4%, αντανakλώντας ετήσια αύξηση 10,1% στις τιμές διαμερισμάτων και 5,6% στις τιμές οικιών. Οι αυξήσεις αυτές οφείλονται κυρίως στην αυξημένη ζήτηση σε συνάρτηση με την περιορισμένη προσφορά. Σε ότι αφορά το κόστος

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 Αγορά ακινήτων

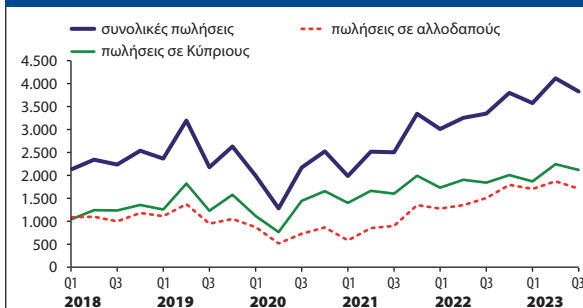
(ετήσια μεταβολή, %, εκτός εάν σημειώνεται διαφορετικά)

	Ιαν.-Οκτ. 2022	Ιαν.-Οκτ. 2023	Οκτ. 2022	Σεπτ. 2023	Οκτ. 2023
Πωλητήρια έγγραφα (σύνολο)	36,2	19,0	28,5	15,5	11,5
Πωλητήρια έγγραφα (ντόπιοι) ⁽¹⁾	18,0	13,8	22,7	21,8	13,7
Πωλητήρια έγγραφα (αλλοδαποί)	71,3	25,8	37,1	8,6	8,7
Δείκτης εμπιστοσύνης στον κατασκευαστικό τομέα (μέσος όρος του δείκτη)	-18,6	-11,9	-22,1	-10,1	-6,1
Δείκτης προσδοκίων για τις τιμές των ακινήτων τους επόμενους 3 μήνες (μέσος όρος του δείκτη)	84,9	73,3	86,5	75,4	71,5
Δείκτης τιμών κατασκευαστικών υλικών	18,3	3,5	14,3	-0,1	-0,3

Πηγές: ΣΥΚ, ΤΚΧ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

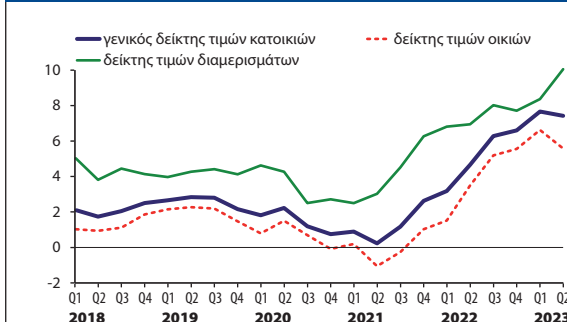
(1) Ο αριθμός πωλητηρίων εγγράφων σε Κύπριους προκύπτει από υπολογισμούς ΚΤΚ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3 Αριθμός πωλητηρίων εγγράφων

Πηγή: Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.
* Από το 2018 Q1 έχει αλλάξει ο ορισμός του αλλοδαπού, ως εκ τούτου τα στοιχεία είναι μη συγκρίσιμα με προηγούμενες περιόδους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 Δείκτης τιμών οικιών και διαμερισμάτων (ετήσια μεταβολή, %)

Πηγή: ΚΤΚ.

Enter

Exit

Full Screen

Home

Table of Contents

Next

Previous

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές Περιβάλλον

3

Εγχώριο Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

κατασκευής, ο δείκτης τιμών κατασκευαστικών υλικών, ο οποίος δημοσιεύεται από την ΣΥΚ, σημείωσε μικρή μείωση κατά 0,3% σε ετήσια βάση τον Οκτώβριο του 2023 (Διάγραμμα 5, και Πίνακας 5, σελ. 23), ακολουθώντας με χρονική υστέρηση τη διεθνή τάση μειώσεων στις τιμές των βασικών κατασκευαστικών υλικών.

Ο δείκτης προσδοκιών των τιμών ακινήτων για τους επόμενους τρεις μήνες, που δημοσιεύεται στις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συνέχισε να κυμαίνεται σε σχετικά ψηλά επίπεδα κατά τους πρώτους δέκα μήνες του 2023 (Διάγραμμα 5 και Πίνακας 5, σελ. 23), καταδεικνύοντας ότι η πλειονότητα της αγοράς συνεχίζει να αναμένει αυξήσεις στις τιμές ακινήτων στο εγγύς μέλλον.

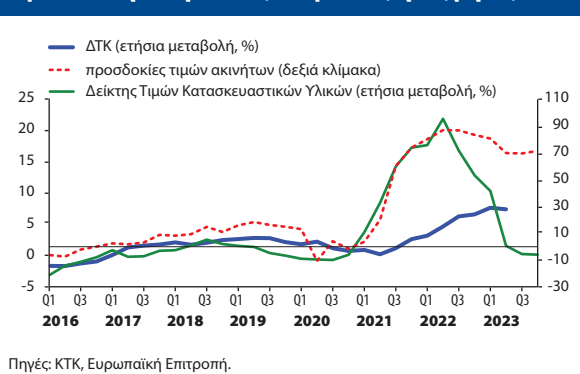
Κόστος Εργασίας

Το κόστος εργασίας (δαπάνη ανά μισθωτό) το 2023 συνεχίζει να ανακάμπτει, κυρίως λόγω αύξησης 3,9% στο εργατικό κόστος ανά ώρα κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023.

Η ονομαστική δαπάνη ανά μισθωτό αυξήθηκε κατά 4,1% το πρώτο εξάμηνο του 2023, μετά από αύξηση 2,4% το περασμένο έτος (Διάγραμμα 6). Η δαπάνη του ιδιωτικού τομέα αυξήθηκε κατά 1,9%, ενώ ο δημόσιος τομέας παρουσίασε υψηλότερη αύξηση 10,5%, κυρίως λόγω της καταβολής της ΑΤΑ στους μισθούς και της κατάργησης μειώσεων σε απολαβές και συντάξεις που εφαρμόστηκαν τα προηγούμενα έτη. Στον ιδιωτικό τομέα, η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως σε αυξήσεις μισθών στο εμπόριο, τις μεταφορές, τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια, και σε μικρότερο βαθμό στον επαγγελματικό και χρηματοπιστωτικό τομέα.

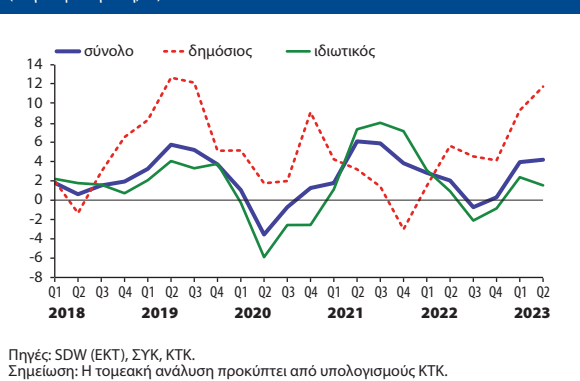
Η πραγματική δαπάνη ανά μισθωτό εμφάνισε οριακή μείωση 0,1% το πρώτο εξάμηνο,

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5 Δείκτης Τιμών Κατοικιών (ΔΤΚ), Δείκτης Τιμών Κατασκευαστικών Υλικών και προσδοκίες τιμών ακινήτων για τους επόμενους τρεις μήνες

Πηγές: ΚΤΚ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6 Ονομαστική δαπάνη ανά μισθωτό κατά τομέα απασχόλησης (ετήσια μεταβολή, %)

Πηγές: SDW (ΕΚΤ), ΣΥΚ, ΚΤΚ.
Σημείωση: Η τομεακή ανάλυση προκύπτει από υπολογισμούς ΚΤΚ.

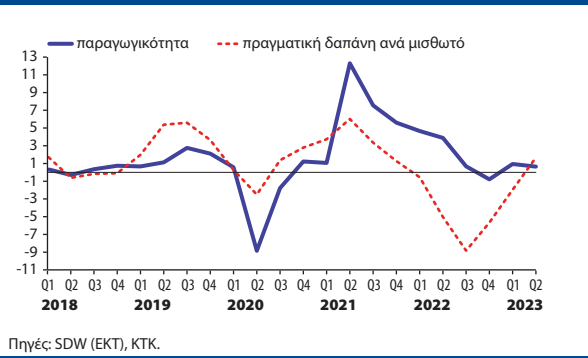

έπειτα από πτώση 2,8% το αντίστοιχο διάστημα του 2022. Η μείωση είναι μικρότερη σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 λόγω μικρότερων πληθωριστικών πιέσεων. (Διάγραμμα 7).

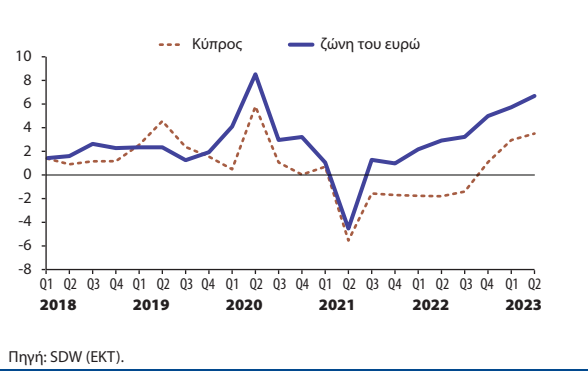
Σε ό,τι αφορά την παραγωγικότητα, που υπολογίζεται ως η μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ ανά απασχολούμενο, ο σχετικός δείκτης αυξήθηκε κατά 0,8% στην αναφερόμενη περίοδο σε σύγκριση με αύξηση 4,3% το πρώτο εξάμηνο του 2022. (Διάγραμμα 7).

Η ανάκαμψη σε δαπάνη ανά μισθωτό και παραγωγικότητα οδηγεί σε μικρή άνοδο του μοναδιαίου εργατικού κόστους κατά 0,5% (Διάγραμμα 8α), σημαντικός δείκτης ανταγωνιστικότητας. Παρά την πρόσφατη αύξηση, οι σημαντικές μειώσεις στους μισθούς κατά το 2013 συνεχίζουν να συμβάλλουν στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας. Ειδικότερα, ο δείκτης σημείωσε συσσωρευτική μείωση 13,8% το 2013-2016, παρά τις ετήσιες αυξήσεις, παραμένοντας συστηματικά χαμηλότερα έναντι της ζώνης του ευρώ από το 2013 μέχρι και σήμερα (περίπου 29 μονάδες το πρώτο μισό του 2023) (Διάγραμμα 8β).

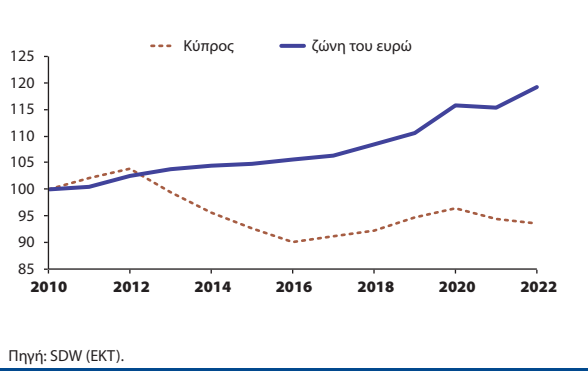
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7 Παραγωγικότητα και πραγματική δαπάνη ανά μισθωτό
(ετήσια μεταβολή, %)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8α Μοναδιαίο εργατικό κόστος: Κύπρος και ζώνη του ευρώ
(ετήσια μεταβολή, %)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8β Μοναδιαίο εργατικό κόστος: Κύπρος και ζώνη του ευρώ
(δείκτης, έτος βάσης 2010=100)

Enter/Exit
Full Screen
1 Εισαγωγή
2 Διεθνές Περιβάλλον
3 Εγχώριο Περιβάλλον
4 Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

3. Αγορά Εργασίας

Οι πρόσφατες εξελίξεις μετά την έναρξη του Ρωσο-Ουκρανικού και Ισραηλινό-Παλαιστινιακού πολέμου δεν φαίνεται να είχαν σημαντική επίπτωση στην αγορά εργασίας στην Κύπρο.

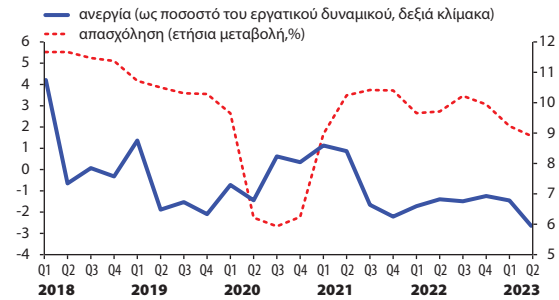
Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία της αγοράς εργασίας, παρατηρείται αύξηση, αν και με επιβραδυνόμενο ρυθμό, στην απασχόληση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023, με ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης 1,8%, έναντι 2,7% της αντίστοιχης περιόδου του 2022 (Διάγραμμα 9). Παράλληλα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ), η ανεργία μειώθηκε στο 6,4% το 2023, σε σύγκριση με 6,7% το 2022 (Διάγραμμα 9). Η αύξηση στην απασχόληση κυρίως προήλθε από τους τομείς του εμπορίου, των μεταφορών, των ξενοδοχείων και εστιατορίων, με μικρότερη συμβολή από τους τομείς των επαγγελματικών υπηρεσιών, της μεταποίησης και της ενημέρωσης και επικοινωνίας.

Οι ώρες εργασίας ανά απασχολούμενο σημείωσαν άνοδο 1,9% το πρώτο μισό του 2023, σε σχέση με 4,3% το 2022, με την επιβράδυνση να οφείλεται στη μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης σε σχέση με τις ώρες εργασίας.

Τα στοιχεία της ΣΥΚ για την εγγεγραμμένη ανεργία καταδεικνύουν συνεχή μείωση από τον Ιούνιο του 2021 (Διάγραμμα 10), με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του Οκτωβρίου του 2023 να καταγράφουν ετήσια μείωση 17,4% (από 11.183 σε 9.232 άτομα). Η ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας οφείλεται στην αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, παρά την επίδραση των πολέμων στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή.

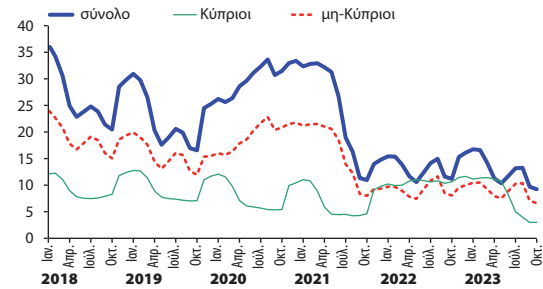
Σε σχέση με την ανεργία ανά ηλικιακή ομάδα (Διάγραμμα 11α), οι άνεργοι ηλικίας

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9 Ανεργία και απασχόληση

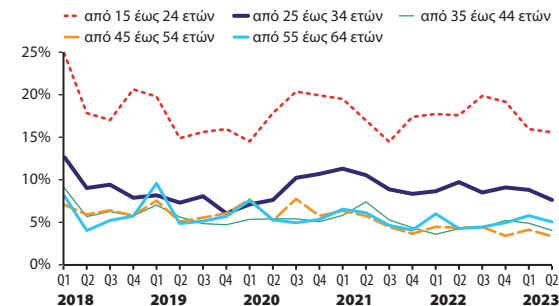
Πηγή: ΣΥΚ (ΕΕΔ).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10 Εγγεγραμμένη ανεργία (αριθμός ανέργων, χιλιάδες)

Πηγή: ΣΥΚ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11α Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα (ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού)

Πηγή: ΣΥΚ (ΕΕΔ).

25-34 ετών έχουν τη μεγαλύτερη συνεισφορά στο συνολικό ποσοστό με 2,2 ποσοστιαίες μονάδες, για το πρώτο εξάμηνο του 2023. Το ποσοστό ανεργίας για την ηλικιακή ομάδα 15-24 ετών μειώθηκε κατά 1,9 ποσοστιαίες μονάδες το 2023, αντιπροσωπεύοντας ωστόσο μόνο 1,3 ποσοστιαίες μονάδες του συνολικού ποσοστού ανεργίας για την εξεταζόμενη περίοδο.

Σημαντική παράμετρος στην ανάλυση της αγοράς εργασίας αποτελεί η σταθεροποίηση της μακροχρόνιας ανεργίας σε χαμηλά επίπεδα, η οποία παρέμεινε στο 3,0% το δεύτερο τρίμηνο του 2023 (Διάγραμμα 11β), αντικατοπτρίζοντας τη σταθερότητα στην αγορά εργασίας. Τα στοιχεία υποδεικνύουν ότι η εισροή ξένου εργατικού δυναμικού συνεχίζεται, επιτρέποντας σε κάποιο βαθμό την κάλυψη των αναγκών προσωπικού των επιχειρήσεων. Παράλληλα, η έρευνα αποκαλύπτει τη μεγάλη αύξηση στις κενές θέσεις εργασίας το πρώτο εξάμηνο του 2023, κυρίως στην τουριστική βιομηχανία, τομέα που συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομική δραστηριότητα.

Enter/Exit
Full Screen
1 Εισαγωγή
2 Διεύθυνση Περιβάλλον
3 Εργασιμότητα Περιβάλλον
4 Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

4. Ισοζύγιο Πληρωμών και Τουρισμός

Ισοζύγιο πληρωμών¹

Το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 (2023H1) διευρύνθηκε και ανήλθε στα €2.171,3 εκατ. (-15,3% του ΑΕΠ) σε σύγκριση με έλλειμμα €1.725,2 εκατ. (-13,0% του ΑΕΠ) το αντίστοιχο εξάμηνο του 2022 (2022H1), (Πίνακας 6 και Διάγραμμα 12). Η επιδείνωση του ελλείμματος προέρχεται κυρίως από το ισοζύγιο αγαθών και σε μικρότερο βαθμό από το λογαριασμό του πρωτογενούς εισοδήματος. Το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών, αντιστάθμισε μερικώς το αποτέλεσμα. Το 2023H1, το έλλειμμα του ΙΤΣ διορθωμένο ως προς την επίδραση των ΟΕΣ κατέγραψε επίσης επιδείνωση και ανήλθε στα €1.670,0 εκατ. (-11,8% του ΑΕΠ) το 2023H1, σε σχέση με €1.410,4 εκατ. (-10,6% του ΑΕΠ) το 2022H1 (Πίνακας 6 και Διάγραμμα 12).

Πιο συγκεκριμένα, το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών επιδεινώθηκε κατά €639,7 εκατ. και ανήλθε στα €3.931,5 εκατ. το 2023H1. Αναλυτικότερα, οι καθαρές εισαγωγές αγαθών των ΟΕΣ (κυρίως πλοία), οι οποίες δεν επηρεάζουν την εγχώρια οικονομία, κατέγραψαν αύξηση ύψους €196,6 εκατ.. Επιπρόσθετα, η αυξημένη ζήτηση που παρατηρήθηκε με την επανεκκίνηση της οικονομίας μετά την πανδημία συνεχίστηκε, οδηγώντας σε αύξηση των εισαγωγών για εγχώρια κατανάλωση. Τη μεγαλύτερη αύξηση κατέγραψαν οι κατηγορίες μεταφορικού εξοπλισμού και καταναλωτικών αγαθών, ενώ οι κατηγορίες καυσίμων και ενδιάμεσων αγαθών σημείωσαν μείωση σε σχέση με το 2022H1 λόγω της ομαλοποίησης

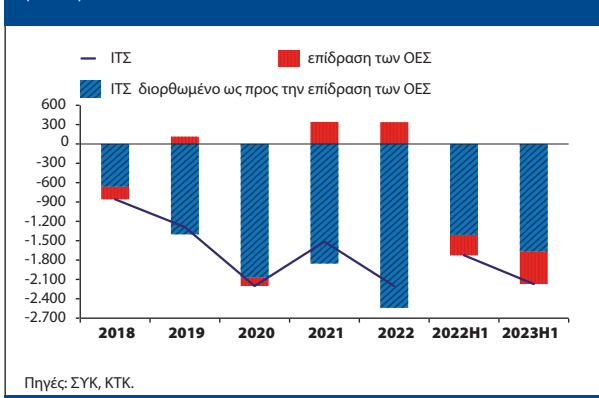
1. Τα στοιχεία των εξωτερικών στατιστικών επηρεάζονται σημαντικά από την ταξινόμηση των ονοτήτων ειδικού σκοπού (ΟΕΣ) ως κατοίκους Κύπρου και ιδιαίτερα από αυτές που θεωρούνται οικονομικοί ιδιοκτήτες κινήτου εξοπλισμού μεταφοράς (κυρίως πλοία). Σημειώνεται ότι οι συναλλαγές των ΟΕΣ δεν επηρεάζουν, αλλά ούτε και επηρεάζονται ουσιαστικά από τον κύκλο της εγχώριας οικονομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 Ισοζύγιο Πληρωμών (κύριες κατηγορίες)

	2022H1 (€ εκατ.)	2023H1 (€ εκατ.)	Μεταβολή (€ εκατ.)
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	-1.725,2	-2.171,3	-446,1
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών διορθωμένο ως προς την επίδραση των ΟΕΣ	-1.410,4	-1.670,0	-259,6
Ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών	-470,8	-862,4	-391,6
Ισοζύγιο αγαθών	-3.291,8	-3.931,5	-639,7
Εξαγωγές αγαθών	1.964,0	2.039,7	75,8
<i>εκ των οποίων:</i>			
εξαγωγές αγαθών των ΟΕΣ	407,7	603,9	196,2
Εισαγωγές αγαθών	5.255,7	5.971,2	715,5
<i>εκ των οποίων:</i>			
εισαγωγές αγαθών των ΟΕΣ	912,4	1.305,2	392,8
Ισοζύγιο υπηρεσιών	2.820,9	3.069,1	248,1
Εξαγωγές υπηρεσιών	10.366,5	10.408,6	42,1
Εισαγωγές υπηρεσιών	7.545,6	7.339,6	-206,0
Πρωτογενές εισόδημα (καθαρό)	-1.105,6	-1.160,1	-54,5
Δευτερογενές εισόδημα (καθαρό)	-148,8	-148,8	-0,1
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (ως % του ΑΕΠ)	-13,0	-15,3	
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών διορθωμένο ως προς την επίδραση των ΟΕΣ (ως % του ΑΕΠ)	-10,6	-11,8	

Πηγές: ΣΥΚ, ΚΤΚ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12 Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) (€ εκατ.)

στις εφοδιαστικές αλυσίδες. Για το υπόλοιπο του 2023 αναμένεται βελτίωση στο ισοζύγιο αγαθών, λόγω της αναμενόμενης επιβράδυνσης στην καταναλωτική διάθεση.

Το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών βελτιώθηκε κατά €248,1 εκατ. και ανήλθε στα €3.069,1 εκατ. το 2023H1 (Πίνακας 7). Οι καθαρές εξαγωγές υπηρεσιών στον τομέα τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης παρουσίασαν άνοδο ύψους €418,4 εκατ., ως αποτέλεσμα της συνεχούς προσέλκυσης ξένων εταιρειών στην Κύπρο για δημιουργία βάσης εργασίας (headquartering), της αύξησης των εξαγωγών και της ταυτόχρονης μείωσης στις εισαγωγές του τομέα². Οι κυρώσεις κατά της Ρωσίας επηρέασαν σημαντικά τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, με αποτέλεσμα οι καθαρές εξαγωγές του τομέα να μειωθούν κατά €259,5 εκατ.. Αυτό προήλθε από σημαντική μείωση στις εξαγωγές κατά €507,6 εκατ., σε σχέση με το 2022H1, η οποία αντισταθμίστηκε μερικώς από τη μείωση στις εισαγωγές κατά €248,1 εκατ.. Σημαντική μείωση παρατηρήθηκε και στις εισαγωγές του τομέα λοιπών επιχειρηματικών υπηρεσιών, ύψους €192,3 εκατ., λόγω της γενικής αβεβαιότητας και επιβράδυνσης στο εξωτερικό περιβάλλον.

Στο λογαριασμό του πρωτογενούς εισοδήματος, που περιλαμβάνει κυρίως εισόδημα από εξαρτημένη εργασία και επενδύσεις, το έλλειμμα διευρύνθηκε κατά €54,5 εκατ. το 2023H1 σε σχέση με το 2022H1 και ανήλθε στα €1.160,1 εκατ., ενώ το έλλειμμα του δευτερογενούς εισοδήματος, που περιλαμβάνει κυρίως τρέχουσες μεταβιβάσεις, παρέμεινε σταθερό στα €148,8 εκατ. (Πίνακας 6, σελ. 28).

Η καθαρή Διεθνής Επενδυτική Θέση (ΔΕΘ) έφθασε στα -€28,7 δισ. (-99,7% του ΑΕΠ) στο τέλος του 2023Q2 (Διάγραμμα 13). Διορθωμένη ως προς την επίδραση των ΟΕΣ, η καθαρή ΔΕΘ ανήλθε στα -€10,7 δισ. ή -37,3% του ΑΕΠ.

2. Περαιτέρω ανάλυση για το ρόλο των εταιρειών ξένων συμφερόντων στην Κύπρο, ιδιαίτερα σε σχέση με το ΙΤΣ, περιλαμβάνεται στο Πλαίσιο 1, σελ. 31.

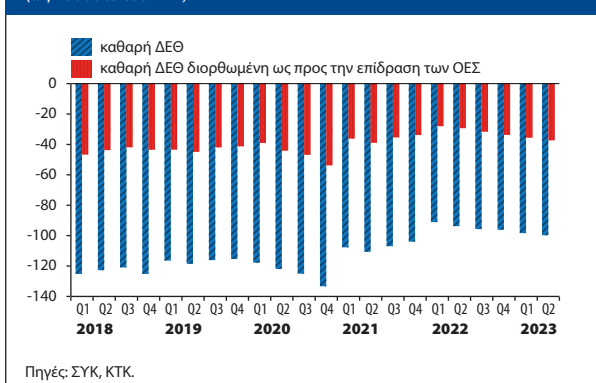
ΠΙΝΑΚΑΣ 7 Ισοζύγιο Υπηρεσιών (κύριες κατηγορίες)
(€ εκατ.)

	2022H1 (€ εκατ.)	2023H1 (€ εκατ.)	Μεταβολή (€ εκατ.)
Ισοζύγιο υπηρεσιών	2.820,9	3.069,1	248,1
Εξαγωγές υπηρεσιών	10.366,5	10.408,6	42,1
<i>ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:</i>			
Μεταφορές	1.919,6	1.973,2	53,6
Ταξίδια	948,0	1.210,1	262,1
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	2.681,2	2.173,6	-507,6
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης	3.445,9	3.683,0	237,1
Λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες	746,9	768,4	21,5
Εισαγωγές υπηρεσιών	7.545,6	7.339,6	-206,0
<i>ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:</i>			
Μεταφορές	1.243,1	1.387,6	144,5
Ταξίδια	510,7	674,5	163,8
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	1.652,5	1.404,4	-248,1
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης	2.240,0	2.058,7	-181,3
Λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες	1.492,4	1.300,1	-192,3

Πηγή: ΚΤΚ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13 Καθαρή Διεθνής Επενδυτική Θέση (ΔΕΘ)

(ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Πηγές: ΣΥΚ, ΚΤΚ.

Τουρισμός

Ο τουριστικός τομέας ανέκαμψε σημαντικά κατά το 2023, παρά την απώλεια της Ρωσικής αγοράς μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία για το πρώτο δεκάμηνο του 2023, οι αφίξεις τουριστών ανήλθαν στα 3,6 εκατ. τουρίστες, σημειώνοντας ετήσια αύξηση 21,1%. Αυτό αντιστοιχεί στο 96% του επιπέδου αφίξεων της αντίστοιχης περιόδου του 2019. (Πίνακας 8 και Διάγραμμα 14). Κύριες πηγές τουρισμού αποτέλεσαν οι αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο με 1,2 εκατ. τουρίστες, ακολουθούμενο από το Ισραήλ με 393 χιλ. και τη Γερμανία με 189 χιλ. τουρίστες. Σημαντική ήταν επίσης η αύξηση του τουριστικού ρεύματος από την Πολωνία, τη Γαλλία και τις Σκανδιναβικές χώρες.

Τα έσοδα από τον τουρισμό το πρώτο οκτάμηνο του 2023 κατέγραψαν ετήσια αύξηση ύψους 25,4% και ανήλθαν στα €2.027,7 εκατ. (Πίνακας 8 και Διάγραμμα 15). Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε θετικά ο αυξημένος αριθμός τουριστικών αφίξεων και η αύξηση στην κατά κεφαλή δαπάνη κατά 0,7%. Σημειώνεται ότι η διάρκεια της μέσης παραμονής τουριστών ανήλθε στις 8,3 ημέρες κατά το πρώτο οκτάμηνο του 2023, σε σχέση με 10,2 ημέρες την αντίστοιχη περίοδο του 2022.

Λόγω της αβεβαιότητας σε σχέση με τη διάρκεια και έκβαση του Ρώσο-Ουκρανικού πολέμου και του πολέμου στο Ισραήλ, αναμένεται ότι ο τουριστικός τομέας το 2024 θα κυμανθεί κοντά στα επίπεδα του 2023. Κλειδί για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα θα αποτελέσουν η ανάπτυξη της αεροπορικής συνδεσιμότητας και νέων δρομολογίων, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και της διάρκειας παραμονής των επισκεπτών, και η προώθηση της υπαίθρου, των ορεινών και ακριτικών /απομακρυσμένων περιοχών ως εναλλακτικές επιλογές προορισμού.

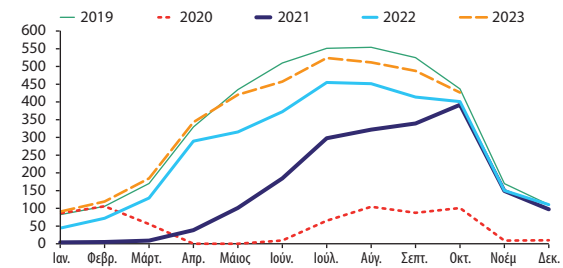
ΠΙΝΑΚΑΣ 8 Τουρισμός

	Αφίξεις τουριστών (χιλ.)	Έσοδα από τουρισμό (€ εκατ.)	Κατά κεφαλή δαπάνη (€)
2021	1.936,9	1.513,6	781,5
2022	3.201,1	2.439,2	762,0
ετήσια % μεταβολή	65,3	61,2	-2,5
2022 Ιαν. - Αύγ.	2.127,2	1.617,1	760,2
2023 Ιαν. - Αύγ.	2.648,8	2.027,7	765,5
ετήσια % μεταβολή	24,5	25,4	0,7
2022 Ιαν. - Οκτ.	2.941,2	n/a	n/a
2023 Ιαν. - Οκτ.	3.562,4	n/a	n/a
ετήσια % μεταβολή	21,1	n/a	n/a

Πηγή: ΣΥΚ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14 Αφίξεις τουριστών

(αριθμός ατόμων, χιλιάδες)

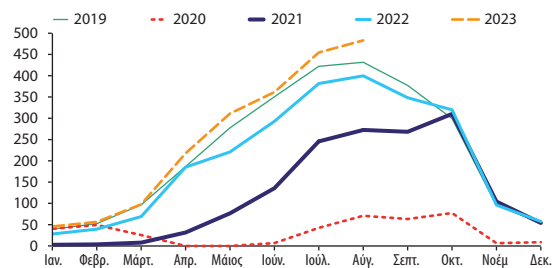

Πηγή: ΣΥΚ.

Σημείωση: Λόγω της πανδημίας COVID-19 η είσοδος στη Δημοκρατία απαγορεύθηκε για την περίοδο 15/3-8/6/2020 και έκτοτε υπήρξε σταδιακή άρση των μέτρων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15 Έσοδα από τον τουρισμό

(€ εκατ.)

Πηγή: ΣΥΚ.

Σημείωση: Λόγω της πανδημίας COVID-19 η είσοδος στη Δημοκρατία απαγορεύθηκε για την περίοδο 15/3-8/6/2020 και έκτοτε υπήρξε σταδιακή άρση των μέτρων.

Πλαίσιο 1: Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών στην Κύπρο και ο ρόλος των εταιρειών ξένων συμφερόντων¹

Εισαγωγή

Το **Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών** (ΙΤΣ)² αποτελεί σημαντικό μακροοικονομικό μέγεθος που αντανακλά τις εμπορικές συναλλαγές, τα εισοδήματα από εργασία και επενδύσεις καθώς και τις τρέχουσες μεταβιβάσεις μιας χώρας – τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα – με τον υπόλοιπο κόσμο. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό μέγεθος για μια μικρή και ανοικτή οικονομία όπως είναι η Κύπρος. Το ΙΤΣ αποτελείται από τέσσερις συνιστώσες: τα ισοζύγια αγαθών και υπηρεσιών και τους λογαριασμούς πρωτογενούς και δευτερογενούς εισοδήματος.

Στο παρόν πλαίσιο παρουσιάζεται συνοπτικά το ΙΤΣ στην Κύπρο και οι συνιστώσες του, η επίδραση σ' αυτό των εταιρειών ξένων συμφερόντων, καθώς επίσης και η βιωσιμότητα και χρηματοδότηση του ΙΤΣ. Δίδεται έμφαση στην περίοδο από το 2008 και μετά³, όπου υπάρχουν συγκρίσιμα αναλυτικά στοιχεία.

Οι τέσσερις βασικοί λογαριασμοί του ΙΤΣ στην Κύπρο παρουσιάζονται πιο κάτω για την περίοδο 2008 -2023Q2 (Πίνακας 1 και **Διάγραμμα 1**, σελ. 32).

1. Οι συνιστώσες του ΙΤΣ

1.1 Ισοζύγιο αγαθών

Ιστορικά, το ΙΤΣ της Κύπρου παρουσιάζεται ελλειμματικό, κυρίως λόγω του ελλείματος

του ισοζυγίου αγαθών. Για την περίοδο 2008 μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2023, το μέσο έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών στην Κύπρο κυμαίνεται γύρω στο 19% του ΑΕΠ. Αυτό οφείλεται στους περιορισμένους συντελεστές παραγωγής και το μικρό μέγεθος της Κύπρου, που περιορίζουν την εγχώρια παραγωγή αγαθών για σκοπούς κατανάλωσης και επενδύσεων, με αποτέλεσμα η χώρα να εισάγει πολύ περισσότερα αγαθά από ότι εξάγει. Οι εισαγωγές αγαθών αποτελούνται κυρίως από καταναλωτικά αγαθά (π.χ. οικιακές συσκευές και έπιπλα), ενδιάμεσα αγαθά (π.χ. πρώτες ύλες όπως κατασκευαστικά υλικά και πετρελαιοειδή), κεφαλαιουχικά αγαθά (π.χ. μηχανήματα) και μεταφορικό εξοπλισμό (π.χ. αυτοκίνητα). Οι εγχώριες εξαγωγές αφορούν κυρίως φαρμακευτικά και αγροτικά προϊόντα. Κατά την πρόσφατη περίοδο 2021-2023Q3, το έλλειμα του ισοζυγίου αγαθών παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις που οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών πετρελαιοειδών (λόγω της εξαιρετικά υψηλής εξάρτησης της Κύπρου από τις εισαγωγές πετρελαιοειδών) καθώς και τις διακυμάνσεις των τιμών άλλων εισαγόμενων αγαθών.

1.2 Ισοζύγιο Υπηρεσιών

Η Κυπριακή οικονομία στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην προσφορά υπηρεσιών, δηλαδή η χώρα εξάγει πολύ περισσότερες υπηρεσίες από ότι εισάγει. Κύριοι τομείς εξαγόμενων υπηρεσιών είναι οι μεταφορές, ο τουρισμός, οι χρηματοοικονομικές και οι λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες (δικηγο-

1. Το παρόν πλαίσιο αποτελεί απόσπασμα σχετικής μελέτης της ΚΤΚ.
2. Το παρόν πλαίσιο παρουσιάζει/αναλύει τα στοιχεία προσαρμοσμένα ως προς την επίδραση των ονοτήτων ειδικού σκοπού (ΟΕΣ), αφού είναι πιο αντιπροσωπευτικά για τον κύκλο της εγχώριας οικονομίας. Περισσότερες πληροφορίες για τις ΟΕΣ βλέπε σχετική δημοσίευση της ΚΤΚ Review of External Statistics 2016.
3. Τα στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών είναι διαθέσιμα με βάση την 6η έκδοση του εγχειριδίου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (BPM6) από το 2008. Επιλεγμένες σειρές εξωτερικών στατιστικών βασισμένες στη μεθοδολογία BPM6 υπάρχουν διαθέσιμες για την περίοδο 2004-2007.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Βασικοί λογαριασμοί του ΙΤΣ

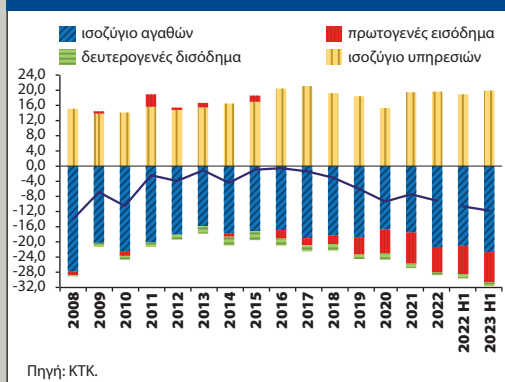
(ως % του ΑΕΠ)

	2008								2023
	-2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Q1-Q2
1. Αγαθά	-19,9	-16,9	-19,0	-18,3	-18,8	-16,7	-17,5	-21,3	-22,7
Εξαγωγές αγαθών	9,1	8,5	9,6	10,3	9,0	9,5	10,0	11,5	10,1
Εισαγωγές Αγαθών	29,0	25,4	28,6	28,6	27,7	26,3	27,6	32,9	32,8
2. Υπηρεσίες	15,3	20,4	21,1	19,2	18,4	15,3	19,5	19,6	19,9
Εξαγωγές υπηρεσιών	36,9	48,4	52,1	49,3	52,9	55,9	67,1	71,5	66,5
Εισαγωγές υπηρεσιών	21,6	28,0	31,0	30,1	34,5	40,6	47,6	51,8	46,6
3. Πρωτογενές εισόδημα	0,5	-2,2	-1,9	-2,3	-4,5	-6,3	-8,1	-6,7	-7,9
Εισπρακτέο	15,3	9,0	9,0	9,4	9,0	11,5	6,5	8,8	11,1
Πληρωτέο	14,8	11,2	10,9	11,7	13,6	17,8	14,6	15,5	19,0
4. Δευτερογενές εισόδημα	-1,4	-1,9	-1,6	-1,7	-1,2	-1,6	-1,3	-0,7	-1,0
Εισπρακτέο	2,3	2,0	2,0	2,2	2,5	2,5	2,7	2,7	2,8
Πληρωτέο	3,8	3,9	3,7	3,9	3,7	4,2	4,0	3,4	3,8
Ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών (1+2)	-4,6	3,6	2,1	1,0	-0,4	-1,4	1,9	-1,7	-2,8
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (1+2+3+4)	-5,5	-0,5	-1,5	-3,5	-6,0	-9,4	-7,4	-9,1	-11,8

Πηγές: ΚΤΚ, ΣΥΚ.

ρικές, λογιστικές και διαφήμισης) καθώς και της πληροφορικής. Το ισοζύγιο υπηρεσιών παρουσιάζει διαχρονικά πλεονάσματα τα οποία αντισταθμίζουν σε μεγάλο βαθμό τα ελλείμματα στο ισοζύγιο αγαθών, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια όπου σημειώθηκε σημαντική αλλαγή στη δομή των εξαγόμενων υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2008-2015, το μέσο πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών κυμαινόταν γύρω στο 15% του ΑΕΠ, ενώ από το 2016 και μετά κυμαίνεται γύρω στο 19% του ΑΕΠ. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στην επίδραση από την κάθοδο εταιρειών ξένων συμφερόντων στην Κύπρο με εξαγωγικό χαρακτήρα, ιδιαίτερα εταιρειών που δραστηριοποιούνται στους τομείς τηλεπικοινωνιών-πληροφορικής-πληροφόρησης (information and communications technology - ICT) και της ναυτιλίας. Η εξέλιξη αυτή ήταν μεταξύ άλλων αποτέλεσμα της Στρατηγικής για την Προσέλκυση Εταιρειών για Δραστηριοποίηση ή/και Επέκταση των Δραστηριοτήτων τους στην Κύπρο (headquartering policy).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 Βασικοί Λογαριασμοί του ΙΤΣ
(ως % του ΑΕΠ)

1.3 Λογαριασμός Πρωτογενούς Εισοδήματος⁴

Το έλλειμμα στο πρωτογενές εισόδημα στην Κύπρο προκύπτει κυρίως από τα κέρδη κυπριακών εταιρειών ξένων συμφερόντων που αναλογούν στους ξένους μετόχους ιδιοκτήτες τους, και τα οποία καταγράφονται ως πληρωτέα εισοδήματα είτε ως μερίσματα, είτε ως επανεπενδυθέντα κέρδη. Από μέσο καθαρό

4. Το πρωτογενές εισόδημα περιλαμβάνει κυρίως πληρωμές εργαζομένων και εισόδημα επενδύσεων.

εισπρακτέο πρωτογενές εισόδημα της τάξης του 0,5% του ΑΕΠ την περίοδο 2008-2015, το 2016 καταγράφηκε έλλειμμα του πρωτογενούς εισοδήματος της τάξης του 2% του ΑΕΠ και από τότε, παρατηρείται μια αυξητική τάση, φθάνοντας το 8% του ΑΕΠ το πρώτο εξάμηνο του 2023. Η διαρθρωτική αλλαγή στο έλλειμμα του πρωτογενούς εισοδήματος από το 2016 και μετά, είναι μεταξύ άλλων αποτέλεσμα της προαναφερθείσας προσέλκυσης ξένων εταιρειών στην Κύπρο. Λόγω της καθόδου μεγάλου αριθμού εταιρειών ξένων συμφερόντων, το ισοζύγιο υπηρεσιών βελτιώνεται λόγω αύξησης των εξαγωγών, με θετική επίδραση στο ΙΣΤ, ενώ από την άλλη τα κέρδη που αποκομίζονται από αυτές τις επιχειρήσεις και καταγράφονται ως πληρωτέα εισοδήματα διευρύνουν το έλλειμμα του πρωτογενούς εισοδήματος, με αρνητικό αντίκτυπο στο ΙΤΣ.

1.4 Λογαριασμός Δευτερογενούς Εισοδήματος

Το ισοζύγιο δευτερογενούς εισοδήματος παρουσιάζει διαχρονικά έλλειμμα της τάξης του 1% του ΑΕΠ, αντικατοπτρίζοντας κυρίως τα συγκριτικά υψηλότερα εμβάσματα αλλοδαπών εργαζομένων προς τις χώρες καταγωγής τους σε σχέση με τα εμβάσματα Κυπρίων που εργάζονται στο εξωτερικό, στην Κύπρο, καθώς και την καθαρή συνεισφορά της χώρας στα ταμεία της Ε.Ε.

2. Ο ρόλος των εταιρειών ξένων συμφερόντων

Η επίδραση των εταιρειών ξένων συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο πάνω στο ΙΤΣ εξαρτάται κατά κύριο

λόγω από τη φύση των εργασιών τους, δηλαδή κατά πόσο συναλλάσσονται με κατοίκους Κύπρου ή εξαγουν/εισάγουν αγαθά και υπηρεσίες προς/από μη κατοίκους Κύπρου.

Σε σχέση με τις εταιρείες ξένων συμφερόντων στην Κύπρο που είναι εξαγωγικής φύσης, δηλαδή εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους τομείς ICT⁵, ναυτιλίας και χρηματοοικονομικών (μη τραπεζικών) υπηρεσιών, οι δραστηριότητες τους έχουν θετική συμβολή στο ΙΤΣ, αφού οι καθαρές εξαγωγές υπηρεσιών τους (πλεόνασμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών) είναι κατά κανόνα μεγαλύτερες από τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους ξένους μετόχους (έλλειμμα στο πρωτογενές εισόδημα). Ως εκ τούτου, από το 2016 και μετά οι εταιρείες αυτές επηρεάζουν θετικά το πλεόνασμα στο ΙΤΣ.

Από την άλλη, εταιρείες ξένων συμφερόντων τύπου λιανικού εμπορίου και εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων που δραστηριοποιούνται στην εγχώρια αγορά και έχουν αρκετά περιορισμένο ή καθόλου κύκλο εργασιών με μη κατοίκους (δηλαδή δεν εξαγουν αγαθά ή υπηρεσίες), επιφέρουν αρνητική επίδραση στο ΙΤΣ. Από τη μια, δεν υπάρχουν εξαγωγές για να επιδράσουν θετικά στο ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών και από την άλλη, η κερδοφορία τους από τις εγχώριες οικονομικές δραστηριότητες τους με κατοίκους επηρεάζει αρνητικά το πρωτογενές εισόδημα. Στην περίπτωση των εταιρειών λιανικού εμπορίου που βασίζονται σε εισαγωγές προϊόντων για μεταπώληση στην εγχώρια αγορά, η αρνητική επίδραση στο ΙΤΣ είναι μεγαλύτερη. Επιπρόσθετα, η κερδοφορία των τραπεζών, που στη μεγάλη πλειοψηφία τους είναι ξένων συμφερόντων, όπως και

5. Σημειώνεται ότι, σε πραγματικούς όρους, το μερίδιο του τομέα ICT στο ΑΕΠ έχει αυξηθεί από μέσο όρο 4% του ΑΕΠ την περίοδο 2008-2015 στο 11,2% του ΑΕΠ το 2022. Ταυτόχρονα, το μερίδιο του τομέα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (μη τραπεζικών) ανήλθε στο 3,8% του ΑΕΠ το 2021 (τελευταίο έτος με διαθέσιμα στοιχεία) από 0,9% του ΑΕΠ την περίοδο 2008-2015.

οι εισαγωγές των εταιρειών εξόρυξης φυσικού αερίου (στο παρόν στάδιο οι εταιρείες αυτές δεν έχουν εξαγωγές), επίσης συμβάλλουν στη διεύρυνση του ελλείματος στο ΙΤΣ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά την περίοδο 2019-2022, κατά μέσο όρο το 0,8% του ελλείματος του ΙΤΣ προήλθε από τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και τις εταιρείες εξόρυξης φυσικού αερίου.

Επιπρόσθετα της επίδρασης στο ΙΤΣ, οι εταιρείες ξένων συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στη Κύπρο επηρεάζουν και με άλλους τρόπους την κυπριακή οικονομία. Για παράδειγμα, εισάγουν τεχνογνωσία, δημιουργούν θέσεις εργασίας, ενισχύουν τον ανταγωνισμό και δίνουν ώθηση στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής όπου εγκαθίστανται, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται το ανθρώπινο κεφάλαιο και να αυξάνονται οι παραγωγικές δυνατότητες και η διεθνής ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Από την άλλη, δύναται να προκληθούν στρεβλώσεις από την έλευση αυτών των εταιρειών, η αντιμετώπιση των οποίων δεν εμπίπτει στο πλαίσιο ανάλυσης της παρούσας έρευνας. Για παράδειγμα, η ζήτηση ακινήτων από ξένες εταιρείες και τα υψηλόμισθα στελέχη τους έχουν οδηγήσει τις τιμές ακινήτων και ενοικίων στις επηρεαζόμενες περιοχές σε πολύ υψηλά επίπεδα για το μέσο νοικοκυριό. Ενδεικτικά, σύμφωνα με τους Δείκτες Τιμών Κατοικιών⁶ της ΚΤΚ, την περίοδο 2015 μέχρι και το δεύτερο τρίμηνο του 2023 οι τιμές των διαμερισμάτων στην Λευκωσία κατέγραψαν μέση ετήσια αύξηση 1,2%, ενώ στη Λεμεσό, που προσελκύει μεγάλο ποσοστό των εταιρειών ICT, η αύξηση ανήλθε σε 5,2%.

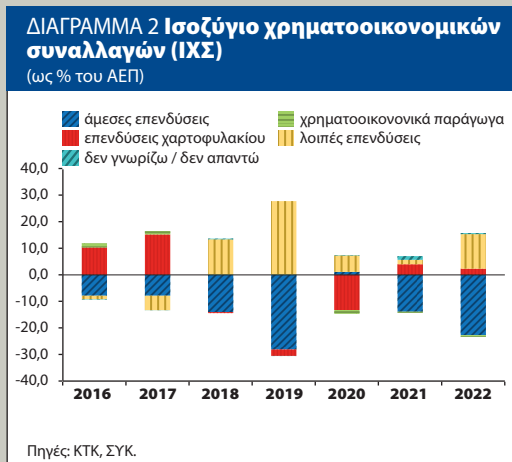
3. Βιωσιμότητα και χρηματοδότηση του ΙΤΣ

Η επίδραση των εταιρειών ξένων συμφερόντων στο ΙΤΣ αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια, γεγονός που, όπως προαναφέρθηκε, συμβάλει εν μέρει στη διεύρυνση του ελλείματος του ΙΤΣ (Πίνακας 1 και Διάγραμμα 1, σελ. 32). Τα ερωτήματα που ανακύπτουν είναι κατά πόσο θα πρέπει να ανησυχεί η διεύρυνση του ελλείματος του ΙΤΣ αλλά και η δυνατότητα χρηματοδότησής του. Σε σχέση με το πρώτο ερώτημα, σημειώνεται ότι, η εν λόγω διεύρυνση οφείλεται εν μέρει σε παράγοντες που μπορούν να θεωρηθούν παροδικοί ή και δεν θα υφίστανται μεσοπρόθεσμα. Για παράδειγμα, τα πρόσφατα χρόνια το ΙΤΣ επηρεάστηκε από την πανδημία του covid-19 (2020-2021) και τις πολύ υψηλές τιμές ενέργειας (2022) λόγω της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Επιπλέον, οι προαναφερθείσες επιδράσεις από τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και τις εταιρείες εξόρυξης φυσικού αερίου, αναμένεται να ανατραπούν στο μεσοπρόθεσμο μέλλον. Νοείται φυσικά, ότι για τη διατήρηση της βιωσιμότητας του ΙΤΣ είναι απαραίτητη η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας. Αυτό σχετίζεται μεταξύ άλλων με τη διατήρηση χαμηλού μοναδιαίου κόστους εργασίας, σχετικά χαμηλού πληθωρισμού σε σχέση με το μέσο όρο στην Ευρώπη και τη συνέχιση της βελτίωσης των δημόσιων οικονομικών, στο πλαίσιο ενός φιλικού προς τις επενδύσεις οικονομικού περιβάλλοντος στην Κύπρο. Σε σχέση με το δεύτερο ερώτημα, η χρηματοδότηση του ελλείματος του ΙΤΣ φαίνεται να είναι διατηρήσιμη. Οι πηγές χρηματοδότησης του ελλείματος του ΙΤΣ παρουσιάζονται στο ισοζύγιο χρηματοοικονομικών.

6. Σχετική είναι η τριμηνιαία δημοσίευση της ΚΤΚ για τους Δείκτες Τιμών Κατοικιών: Central Bank of Cyprus - Δείκτης Τιμών Κατοικιών.

κονομικών συναλλαγών (ΙΧΣ), (Διάγραμμα 2⁷) Οι κύριες κατηγορίες του ΙΧΣ είναι οι άμεσες επενδύσεις, οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου (μετοχικοί τίτλοι και χρεόγραφα), τα χρηματοοικονομικά παράγωγα, οι λοιπές επενδύσεις και τα συναλλαγματικά διαθέσιμα.

Οι εισερχόμενες άμεσες ξένες επενδύσεις - ΑΞΕ (υποχρεώσεις) θεωρούνται η προτιμότερη μέθοδος χρηματοδότησης, αφού αντανακλούν το μακροχρόνιο ενδιαφέρον των επενδυτών και την εμπιστοσύνη τους στη μελλοντική ανάπτυξη της χώρας. Οι εν λόγω ΑΞΕ αποτελούν σημαντική πηγή χρηματοδότησης του ΙΤΣ στην Κύπρο. Παράγοντες που συμβάλλουν στην αδιάλειπτη ροή ΑΞΕ στην Κύπρο περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την έλλειψη συναλλαγματικού κινδύνου λόγω της υιοθέτησης του ευρώ, το χαμηλό μοναδιαίο εργατικό κόστος, τον σχετικά χαμηλό πληθωρισμό και υψηλό ρυθμό ανάπτυξης σε σχέση με τους αντίστοιχους μέσους όρους στην Ευρώπη, τη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών και την πρόσφατη περαιτέρω αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Κ.Δ. (στην επενδυτική βαθμίδα πλέον από όλους τους μεγάλους οίκους αξιολόγησης), παρά το διαχρονικό έλλειμμα στο ΙΤΣ. Επίσης υποβοηθητικός παράγοντας είναι το καθαρό εξωτερικό χρέος προσαρμοσμένο ως προς τις οντότητες ειδικού σκοπού (ΟΕΣ), το οποίο τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται αρνητικό, δεικνύοντας πως η Κύπρος κατέχει θέση δανειστή⁸. Οι συνεχιζόμενες εισροές ΑΞΕ αντικατοπτρίζουν την ανθεκτικότητα και την πορεία υψηλής ανάπτυξης που διανύει τα τελευταία χρόνια η κυπριακή οικονομία,

μέσω σημαντικών επενδύσεων. Σύμφωνα με δημοσίευμα του «FDI Intelligence⁹», οι επενδύσεις στον τομέα της πληροφορικής στην Κύπρο έχουν αυξηθεί, με τον κλάδο να καταγράφει αύξηση 600% το πρώτο εξάμηνο του 2022 σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2019. Η Κύπρος έχει επιτύχει τη μεγαλύτερη βελτίωση στην καινοτομία από το 2016 σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, καταλαμβάνοντας την 10η θέση στον Ευρωπαϊκό Πίνακα Αποτελεσμάτων Καινοτομίας 2023 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹⁰. Επιπρόσθετα, ο σχετικός πιστωτικός κίνδυνος για την Κύπρο είναι περιορισμένος, αφού τα κεφάλαια για τα μεγάλα έργα ΑΞΕ δεν χρηματοδοτούνται από το εγχώριο τραπεζικό σύστημα. Σημειώνεται ότι το μέσο ποσοστό απόδοσης των ΑΞΕ στην Κύπρο κυμαίνεται μεταξύ 5%-6%, από το 2017 και μετά¹¹. Πιο συγκεκριμένα, για την περίοδο 2016-2021 οι εισερχόμενες ΑΞΕ ανήλθαν κατά μέσο όρο στο 22% του ΑΕΠ, ενώ το 2022, παρά τις κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας, ανήλθαν στο 17,3% του ΑΕΠ (Διάγραμμα 3, σελ. 36). Επίσης, το πρώτο εξάμηνο του 2023 η ροή

7. Η αρνητική ροή χρηματοοικονομικών συναλλαγών συνεισφέρει θετικά στην χρηματοδότηση του ΙΤΣ και αντίστροφα.
8. Τα περιουσιακά στοιχεία σε χρεωστικά μέσα υπερτερούν αυτά των υποχρεώσεων.
9. Cyprus builds tech momentum | fDi Intelligence – Your source for foreign direct investment information - fDiIntelligence.com
10. ec_rtd_eis-country-profile-cy.pdf (europa.eu)
11. Για εκτενή ανασκόπηση των ΑΞΕ στην Κύπρο μπορείτε να διαβάσετε τη σχετική έκδοση του Τμήματος Στατιστικής της ΚΤΚ: Central Bank of Cyprus - Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

ΑΞΕ προς την Κύπρο ανήλθε στο 20,6% του ΑΕΠ. Επιπλέον, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι οι ΑΞΕ από το Ισραήλ θα σταματήσουν μετά το ξέσπασμα των εχθροπραξιών στη Μέση ανατολή.

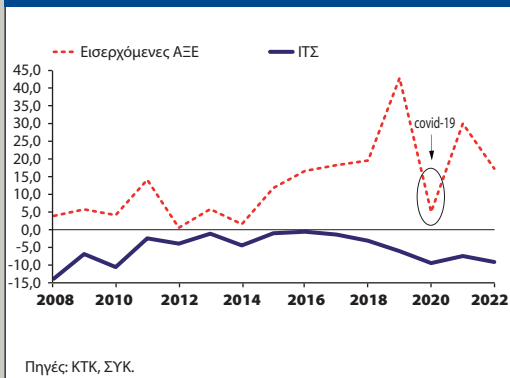
Καταληκτικά σχόλια

Η πρόσφατη αύξηση του ελλείματος στο ΙΤΣ οφείλεται εν μέρει σε κούκους λόγους, που αναμένεται να ανατραπούν στο μεσοπρόθεσμο μέλλον ή να υποχωρήσουν σημαντικά, αλλά και στην αλλαγή της δομής του ισοζυγίου που οδηγεί σε αύξηση μεν του ελλείματος, αλλά παράλληλα συνοδεύεται από άμεσες ξένες επενδύσεις που αποτελούν την καλύτερη δυνατή μορφή ρηματοδότησης η οποία στηρίζει τη βιωσιμότητα του ΙΤΣ.

Συγκεκριμένα, οι περαιτέρω προοπτικές ανάπτυξης των τομέων ICT, τουρισμού, χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και μεταφορών θα συνεχίσουν να βελτιώνουν το ισοζύγιο υπηρεσιών μεσοπρόθεσμα, ενώ η μακροπρόθεσμη εκμετάλλευση υδρογονανθράκων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά το ισοζύγιο αγαθών. Επιπρόσθετα, η προσέλκυση επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας από εισερχόμενες άμεσες ξένες επενδύσεις διασφαλίζει τη χρηματοδότηση του ελλείματος στο ΙΤΣ και θέτει τα θεμέλια για βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας.

Η σημασία του ΙΤΣ σε μια μικρή και ανοικτή οικονομία δεν μπορεί να υποβαθμιστεί, ιδιαίτερα λόγω και των σημαντικών διεθνών και γεωπολιτικών κλυδωνισμών των τελευταίων χρόνων. Η καλύτερη προστασία στην οικονομία από τέτοιου είδους κλυδωνισμούς παρέχεται από τη

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3 ΙΤΣ και Εισερχόμενες ΑΞΕ (ως % του ΑΕΠ)

Πηγές: ΚΤΚ, ΣΥΚ.

διατήρηση της ανταγωνιστικότητας και τη διασφάλιση υγιών θεμελιωδών οικονομικών μεγεθών της χώρας. Μόνο έτσι, τόσο το κράτος, μέσω της δημοσιονομικής του ευρωστίας, όσο και ο ιδιωτικός τομέας, μέσω της επιχειρηματικής του ευελιξίας και προσαρμοστικότητας, θα μπορούν να ανταπεξέρχονται σε σημαντικές οικονομικές προκλήσεις. Η ανθεκτικότητα αυτή αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για βιώσιμη ανάπτυξη και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην Κύπρο.

Πηγές:

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023), "European Innovation Scoreboard 2023-Country Profile Cyprus", Ιούνιος 2023.
- ΚΤΚ "Νέα στατιστικά πρότυπα 2014"
- ΚΤΚ (2018), "Review of External Statistics 2016", Ιανουάριος 2018.
- ΚΤΚ (2023), "Άμεσες Ξένες Επενδύσεις 2021", Φεβρουάριος 2023.
- ΚΤΚ (2023), "Δείκτες Τιμών Κατοικιών 2023Q2", Οκτώβριος 2023.
- FDi Intelligence (2023), "Cyprus builds tech momentum", Μάρτιος 2023.

Enter
Exit

Full
Screen

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές
Περιβάλλον

3

Εγχώριο
Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές
Προβλέψεις για την
Κυπριακή Οικονομία

Πλαίσιο 2: Αποτελέσματα από το τέταρτο κύμα της Έρευνας του Ευρωσυστήματος με θέμα τη χρηματοοικονομική κατάσταση και τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών στην Κύπρο (2021)¹

Εισαγωγή

Από το 2010, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) συμμετέχει στην Έρευνα για την χρηματοοικονομική κατάσταση και τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών του Ευρωσυστήματος (HFCS). Η Έρευνα συντονίζεται από το Δίκτυο για τη Χρηματοοικονομική Κατάσταση και την Κατανάλωση των Νοικοκυριών (HFCN – Household Finance and Consumption Network), υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), και σε αυτή συμμετέχουν όλες οι χώρες της ζώνης του ευρώ και αριθμός άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Έρευνα στην Κύπρο διεξάγεται μέσω προσωπικών συνεντεύξεων² και στοχεύει στην καταγραφή και ανάλυση της λήψης αποφάσεων των νοικοκυριών σε τομείς όπως η αποταμίευση, οι επενδύσεις, ο δανεισμός, η κατανάλωση και η συνταξιοδότηση. Η συλλογή των δεδομένων γίνεται τόσο σε προσωπικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο νοικοκυριού, διασφαλίζοντας μια σημαντική πηγή πληροφοριών σχετικά με τη συμπεριφορά τους.

Η Έρευνα και η ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιούνται για τη χάραξη πολιτικής στο Ευρωσύστημα, καθώς βοηθούν στο να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος από διάφορες οικονομικές πολιτικές ή

απροσδόκητους κλυδωνισμούς στα οικονομικά των νοικοκυριών. Επίσης, τα δεδομένα έχουν χρησιμοποιηθεί για συγκεκριμένες αναλύσεις στο παρελθόν, όπως για τον υπολογισμό της σχέσης μεταξύ κατανάλωσης και εισοδήματος, και την επίδραση των μεταβολών στα επιτόκια στην κατανομή του πλούτου και του εισοδήματος των νοικοκυριών. Επιπλέον, η ανάλυση των στοιχείων που συλλέγονται από την Έρευνα και αφορούν ακίνητα και άλλα περιουσιακά στοιχεία, εισόδημα, δάνεια, και κατανάλωση μπορεί να βελτιώσει τις γνώσεις μας σχετικά με το οικονομικό προφίλ των νοικοκυριών και πως επηρεάζουν την οικονομία, για παράδειγμα σε τομείς όπως η εισοδηματική ανισότητα, η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και οι συνήθειες πληρωμής.

Η Έρευνα πραγματοποιείται περίπου κάθε τρία χρόνια. Το τελευταίο, τέταρτο κύμα, με έτος αναφοράς εισοδήματος το 2019, ολοκληρώθηκε το 2021 καθώς καθυστέρησε λόγω της πανδημίας του COVID-19³. Τα χρονικά πλαίσια κατά τα οποία ολοκληρώθηκε κάθε ένα από τα κύματα είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την Κύπρο. Συγκεκριμένα, το πρώτο κύμα συμπίπτει με την περίοδο πριν από την κρίση του 2013. Το δεύτερο κύμα πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2013, το τρίτο ολοκληρώθηκε την περίοδο τρία χρόνια μετά την κρίση, περίοδος που σηματοδοτούσε το ξεκίνημα της ανάκαμψης της οικονομίας, ενώ το τέταρτο κύμα έγινε την περίοδο μετά το ξέσπασμα της πανδημίας του COVID-19. Ως εκ τούτου, σε κάθε κύμα λαμβάνονται σημαντικές πληροφορίες για την κατάσταση των

1. Έρευνα για τα οικονομικά και την κατανάλωση των νοικοκυριών (HFCS).
2. Στο τέταρτο κύμα χρησιμοποιήθηκε συνδυασμός των μεθοδολογιών CAPI (computer assisted personal interviews), CATI (Computer Assisted Telephone Interviews) και CAWI (Computer Assisted Web Interview).
3. Το πρώτο κύμα διεξήχθη το 2010 (με έτος αναφοράς εισοδήματος το 2009), το δεύτερο κύμα το 2014 (με έτος αναφοράς εισοδήματος το 2013) και το τρίτο κύμα το 2017 (με έτος αναφοράς εισοδήματος το 2016).

κυπριακών νοικοκυριών κατά τις σημαντικές αυτές περιόδους που καταγράφηκαν σημαντικές εξελίξεις στην κυπριακή οικονομία.

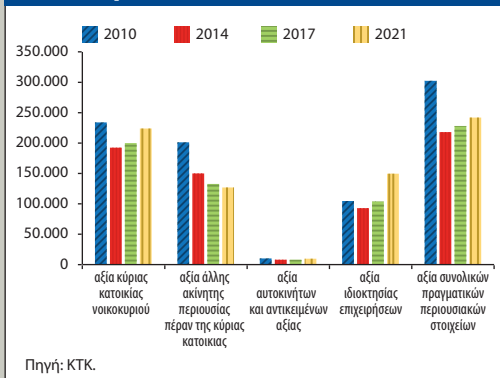
Σημαντικό είναι επίσης το ότι η Κύπρος διατηρεί ένα από τα υψηλότερα ποσοστά διαστρωματικά επαναλαμβανόμενων (panel) δεδομένων⁴ από όλες τις συμμετέχουσες χώρες, που ξεπερνά το 70%. Τα νοικοκυριά που συμμετείχαν στο τέταρτο κύμα ανήλθαν σε 1332 σε σχέση με 1303, 1289 και 1237 το τρίτο, δεύτερο και πρώτο κύμα, αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι το πέμπτο κύμα της έρευνας βρίσκεται σε εξέλιξη και η εργασία πεδίου (εργασία συλλογής δεδομένων) ολοκληρώθηκε το τέλος του 2023.

Πιο κάτω παρουσιάζονται μερικά βασικά αποτελέσματα από την Έρευνα του 2021 στην Κύπρο, με έμφαση στα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις, τα έσοδα και την κατανάλωση των νοικοκυριών που συμμετείχαν. Η παρουσίαση περιλαμβάνει σύγκριση των αποτελεσμάτων του τέταρτου κύματος με τα αποτελέσματα των τριών πρώτων κυμάτων της Έρευνας.

A. Περιουσιακά στοιχεία των νοικοκυριών

Σύμφωνα με την Έρευνα, το 2021, το 96% των κυπριακών νοικοκυριών κατείχε κάποιο είδος πραγματικών περιουσιακών στοιχείων, ενώ ποσοστό 77% κατείχε κάποιο είδος χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Τα αντίστοιχα στοιχεία για τη ζώνη του ευρώ ήταν 92% και 99%, αντίστοιχα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 Διάμεσος τιμή των πραγματικών περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών

Τα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν την αξία της κύριας κατοικίας του νοικοκυριού (για ιδιοκτήτες), την αξία άλλων ακινήτων, την αξία οχημάτων και αντικειμένων αξίας καθώς και την αξία ιδιοκτησίας επιχειρήσεων⁵. Οι διάμεσες⁶ τιμές των κύριων κατηγοριών των πραγματικών περιουσιακών στοιχείων για τα νοικοκυριά στην Κύπρο παρουσιάζονται στο **Διάγραμμα 1**.

Όπως φαίνεται στο **Διάγραμμα 1**, η διάμεσος αξία των ακινήτων περιουσιακών στοιχείων αυξήθηκε κατά 6% στο τέταρτο κύμα σε σύγκριση με το τρίτο, κυρίως λόγω της αύξησης κατά 44% των περιουσιακών στοιχείων επιχειρήσεων που ανήκουν στα νοικοκυριά. Ωστόσο, η διάμεσος αξία του συνόλου των πραγματικών περιουσιακών στοιχείων παρέμεινε χαμηλότερη από τη διάμεσο αξία του συνόλου των πραγματικών περιουσιακών στοιχείων των κυπριακών νοικοκυριών πριν από την χρηματοπιστωτική κρίση του 2013.

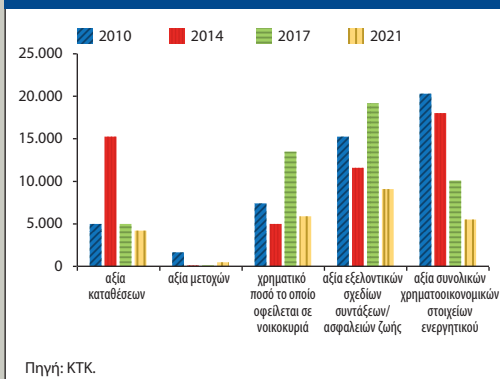
4. Ο ορισμός «panel» αναφέρεται σε νοικοκυριά που συμμετείχαν επίσης σε ένα ή περισσότερα από τα προηγούμενα κύματα της Έρευνας.
 5. Στο κείμενο, ο όρος «επιχείρηση» ορίζεται ως ενεργός συμμετοχή του νοικοκυριού είτε σε ατομική επιχείρηση (ανεξάρτητος επαγγελματίας), είτε σε συνεταιρισμό, είτε σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.
 6. Η διάμεσος τιμή ορίζεται ως η τιμή που διαχωρίζει το υψηλότερο 50% ενός δείγματος δεδομένων από το χαμηλότερο 50% και υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τα νοικοκυριά που κατέχουν το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο που εξετάζεται. Η διάμεσος είναι προτιμητέα έναντι της μέσης τιμής καθώς δεν είναι επιρρεπής σε ακραίες παρατηρήσεις.

Η διάμεσος αξία της κύριας κατοικίας του νοικοκυριού αυξήθηκε κατά περίπου 12% μεταξύ των δύο τελευταίων κυμάτων, ενώ η αξία των άλλων περιουσιακών στοιχείων παρέμεινε στα ίδια περίπου επίπεδα. Η αύξηση στην αξία των ακινήτων συνάδει γενικά με τον Δείκτη Τιμών Κατοικιών της ΚΤΚ, ο οποίος αυξήθηκε από 74.3 το 2017 σε 80.0 το 2021.

Οι διάμεσες τιμές των κύριων κατηγοριών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων παρουσιάζονται στο **Διάγραμμα 2**. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα που δυνητικά κατέχουν τα νοικοκυριά: καταθέσεις σε λογαριασμούς όψεως και ταμιευτηρίου, αμοιβαία κεφάλαια, ομόλογα, μετοχές, οφειλόμενα χρήματα προς τα νοικοκυριά, εθελοντικά συνταξιοδοτικά προγράμματα, ασφαλιστήρια συμβολαίων ζωής κ.ά. Το **Διάγραμμα 2** παρουσιάζει σημαντική μείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά το τέταρτο κύμα, παρά την αύξηση του συνόλου του ενεργητικού. Η μείωση φαίνεται σε όλες τις κατηγορίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, με εξαίρεση τις μετοχές.

Παρά το ότι 75% των νοικοκυριών κατέχουν καταθέσεις σε τραπεζικά ιδρύματα και αποτελούν το μεγαλύτερο μερίδιο (73% της συνολικής αξίας) των χρηματοοικονομικών στοιχείων, οι καταθέσεις φαίνεται να μην δηλώνονται με την πραγματική τους αξία σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του μακροοικονομικού ισολογισμού. Σε αντίθεση, τα άλλα δηλωθέντα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία της έρευνας φαίνεται να συνάδουν με τα μακροοικονομικά στοιχεία. Το φαινόμενο της υποαναφοράς της αξίας των καταθέσεων (under-reporting of

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 Επιλεγμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία νοικοκυριών

deposits) παρατηρείται διεθνώς σε παρόμοιου τύπου έρευνες.

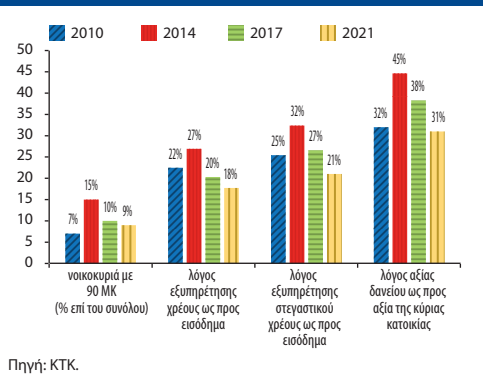
B. Πιστωτικές υποχρεώσεις των νοικοκυριών

Τα αποτελέσματα της έρευνας υποδεικνύουν ότι το 2021 το 46% των νοικοκυριών είχαν κάποιας μορφής πιστωτική υποχρέωση. Το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο από εκείνο που παρατηρήθηκε στα τρία προηγούμενα κύματα που ανερχόταν σε 65%, 59% και 54%, αντίστοιχα. Αυτό φαίνεται να οφείλεται κυρίως στην απόφαση ενός σημαντικού αριθμού νοικοκυριών να μειώσουν τον δανεισμό τους, καθώς και στην αυξανόμενη τάση για τη χρήση της διαδικασίας ανταλλαγής χρέους με περιουσιακά στοιχεία (debt to asset swaps), ειδικότερα στην περίπτωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Παράλληλα, η Έρευνα έδειξε ότι πολλά νοικοκυριά στην Κύπρο έχουν την τάση να έχουν δάνεια διατηρώντας τις καταθέσεις τους ως δίκτυο ασφαλείας. Το 2021, για παράδειγμα, περίπου το 42% των νοικοκυριών είχε επαρκείς καταθέσεις για να καλύψει τις

δόσεις δανείων τριών μηνών και περίπου το 37% είχε αρκετές καταθέσεις για να καλύψει δόσεις έξι μηνών, παρέχοντας ένα δίκτυ ασφαλείας σε περίπτωση δυσχερών καταστάσεων.

Σε συνάρτηση με τα πιο πάνω, η Έρευνα δείχνει σημαντική μείωση στα δάνεια με καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών (90+ΜΚ). Το 2014, περίπου ένα στα έξι νοικοκυριά κατείχε δάνειο 90+ΜΚ, ενώ ο αριθμός αυτός μειώνεται σημαντικά σε ένα στα έντεκα νοικοκυριά το 2021. Επιπλέον, ο αριθμός των νοικοκυριών που κατείχε δάνεια με οποιοσδήποτε καθυστερήσεις ως ποσοστό των νοικοκυριών που κατείχε οποιοδήποτε δάνειο μειώθηκε από 35% σε 25%. Η μείωση στα δάνεια με καθυστερήσεις αντανακλά επίσης την εφαρμογή των νομικών πλαισίων που αφορούν τη διευθέτηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις διαδικασίες χορήγησης νέων και αναθεώρησης υφιστάμενων πιστωτικών διευκολύνσεων, όπως επίσης και την παρακολούθηση και την εσωτερική διακυβέρνηση των τραπεζών για εξορθολογισμό του τραπεζικού συστήματος και της οικονομίας γενικότερα. Τέλος, σημειώνεται ότι ο μέσος όρος της αξίας των πραγματικών περιουσιακών στοιχείων εξαιρουμένης της αξίας της κύριας κατοικίας που καταγράφεται για νοικοκυριά με δάνεια 90+ΜΚ υπερβαίνει τον μέσο όρο της αξίας των συνολικού χρέους των νοικοκυριών αυτών, γεγονός που υποδεικνύει ότι ενδεχόμενα να υπάρχει κάποια οικονομική ευχέρεια στα νοικοκυριά για περαιτέρω μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, χωρίς να επηρεάζεται σημαντικά η καταναλωσή τους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3 Δείκτες χρέους και χρηματοοικονομικών περιορισμών

Για πληρέστερη αξιολόγηση των υποχρεώσεων των νοικοκυριών που προκύπτουν από δανεισμό, το **Διάγραμμα 3** παρουσιάζει σύγκριση αριθμού δεικτών χρέους των νοικοκυριών. Ο δείκτης εξυπηρέτησης χρέους προς το εισόδημα παρέχει πληροφορίες σχετικά με την επίπτωση που επιφέρουν οι πληρωμές χρέους στο διαθέσιμο εισόδημα και επομένως αντικατοπτρίζει το βάρος των βραχυπρόθεσμων δεσμεύσεων⁷. Σύμφωνα με το δείκτη, παρατηρήθηκε βελτίωση στην ικανότητα των νοικοκυριών να εξυπηρετούν αποτελεσματικότερα τις πιστωτικές τους υποχρεώσεις κατά το τέταρτο κύμα σε σύγκριση με το τρίτο κύμα. Η οικονομική επιβάρυνση των νοικοκυριών μπορεί επίσης να μετρηθεί συγκρίνοντας τα επίπεδα του ανεξόφλητου χρέους τους με τον ακαθάριστο πλούτο των νοικοκυριών (λόγος δανείου προς αξία). Όπως ήταν αναμενόμενο, ο δείκτης επιβάρυνσης του χρέους αυξήθηκε από το πρώτο στο δεύτερο κύμα, ενώ ακολούθησε σταδιακή μείωση στα δύο τελευταία κύματα. Εξετάζοντας τα μακροοικονομικά στοιχεία, η εικόνα αυτή φαίνεται να συνάδει με τη μείωση

7. Ο δείκτης εξυπηρέτησης χρέους προς εισόδημα υπολογίζεται για τα νοικοκυριά που έχουν οποιαδήποτε πιστωτική υποχρέωση, ενώ ο δείκτης εξυπηρέτησης στεγαστικού χρέους προς εισόδημα υπολογίζεται για τα νοικοκυριά με στεγαστικό χρέος. Έτσι, ο δεύτερος δείκτης είναι συνήθως υψηλότερος από τον πρώτο.

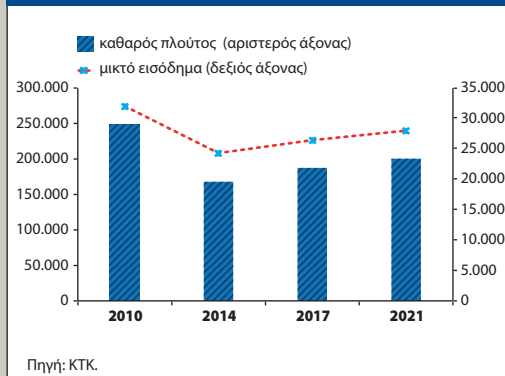
που παρατηρείται στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Γ. Καθαρός πλούτος και ακαθάριστο εισόδημα

Το Διάγραμμα 4 δείχνει τα στοιχεία καθαρού πλούτου (αριστερός άξονας) και το ακαθάριστο ετήσιο εισόδημα (δεξιός άξονας) των νοικοκυριών και για τα τέσσερα κύματα της έρευνας. Ο διάμεσος καθαρός πλούτος αυξήθηκε κατά 7% μεταξύ των δύο τελευταίων κυμάτων της Έρευνας, φθάνοντας τα 200,400 ευρώ το 2021, σημειώνοντας σημαντική ανάκαμψη από τα χαμηλά επίπεδα που παρατηρήθηκαν το 2014. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση της αξίας των δανειακών υποχρεώσεων και στην αύξηση των πραγματικών περιουσιακών στοιχείων. Ωστόσο, η αξία παρέμεινε χαμηλότερη από τη διάμεση αξία του καθαρού πλούτου των κυπριακών νοικοκυριών πριν από την κρίση του 2013. Επιπλέον, το ποσοστό των νοικοκυριών με αρνητικό καθαρό πλούτο, δηλαδή το ποσοστό των νοικοκυριών των οποίων οι υποχρεώσεις υπερέβαιναν το σύνολο του ενεργητικού τους, μειώθηκε σε 3.4% το 2021 ενώ ανερχόταν στο 5.1% το 2014.

Όσον αφορά το ακαθάριστο ετήσιο εισόδημα των νοικοκυριών, αυτό αυξήθηκε κατά 6% από το 2017, ανερχόμενο στα 27,990 ευρώ, αντανakλώντας τόσο την αύξηση του εισοδήματος των εργαζομένων και των αυτοεργοδοτούμενων, καθώς και του εισοδήματος από ακίνητα περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο, η διάμεσος τιμή του ακαθάριστου εισοδήματος των νοικοκυριών παρέμεινε χαμηλότερη από τη διάμεση τιμή του 2010 (βλ. Διάγραμμα 4).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 Καθαρός πλούτος και ακαθάριστο εισόδημα των νοικοκυριών

Ο συντελεστής Gini⁸, ο οποίος μετρά την ανισότητα, δείχνει ότι το 2021, η ανισότητα στον καθαρό πλούτο των νοικοκυριών μειώθηκε στο 0.63 από 0.70 το 2017. Ο συντελεστής ανερχόταν στο 0.68 το 2014 και στο 0.70 το 2010. Όσον αφορά το εισόδημα, ο συντελεστής Gini διαμορφώθηκε στο 0.41 το 2021, σημειώνοντας ελαφρά μείωση από 0.42 το 2017. Συγκριτικά, στη ζώνη του ευρώ συντελεστής Gini παρέμεινε αμετάβλητος.

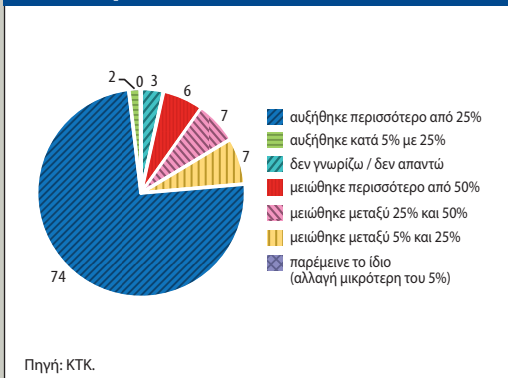
Δ. Αντίκτυπος του COVID-19

Λόγω της πανδημίας του COVID-19, την άνοιξη του 2020 εφαρμόστηκαν περιορισμοί ή/και απαγορεύσεις σε δημόσιες εκδηλώσεις, αυστηρή απαγόρευση κυκλοφορίας (lockdown) και περιορισμοί σε πολυάριθμες οικονομικές δραστηριότητες, οι οποίες δημιούργησαν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία.

Ο αντίκτυπος της πανδημίας στις αγορές εργασίας και στο εισόδημα από την εργασία ήταν ετερογενής στις χώρες της ζώνης του ευρώ και στα νοικοκυριά. Στην Κύπρο, κατά τη σύγκριση του εισοδήματός

8. Ένας συντελεστής Gini ίσος με 0 αντικατοπτρίζει την τέλεια ισότητα, όπου όλες οι αξίες εισοδήματος ή πλούτου είναι ίδιες, ενώ ένας συντελεστής Gini ίσος με 1 αντανakλά τη μέγιστη ανισότητα μεταξύ των αξιών. Οι αρνητικές αξίες καθαρού πλούτου ορίζονται ίσες με μηδέν για τον υπολογισμό του συντελεστή Gini.

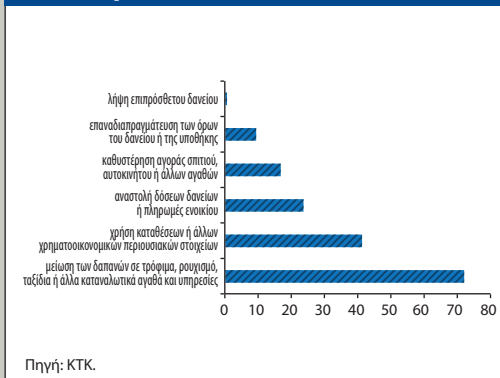
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5 Αντίκτυπος COVID-19 – Αλλαγή στο εισόδημα (2020 έναντι 2019): Ποσοστό νοικοκυριών

τους το 2020 με εκείνο του 2019, η πλειοψηφία των νοικοκυριών (74.5%) δήλωσε ότι το εισόδημά τους παρέμεινε σε γενικές γραμμές το ίδιο και δεν επηρεάστηκε από την πανδημία (βλ. **Διάγραμμα 5**). Αυτό οφειλόταν εν μέρει σε προγράμματα κρατικών ενισχύσεων, όπως η μερική επιδότηση των μισθών που αποσκοπούσε στη διασφάλιση έως ένα βαθμό του εισοδήματος των νοικοκυριών για εκείνους των οποίων οι θέσεις εργασίας επηρεάστηκαν περισσότερο από την απαγόρευση κυκλοφορίας ή τα μέτρα περιορισμού που σχετίζονται με την πανδημία. Περίπου το 20% των νοικοκυριών ανέφερε μείωση του εισοδήματος, με τα περισσότερα νοικοκυριά αυτής της ομάδας να απαντούν ότι η μείωση ήταν μεταξύ 5%-25%. Επιπλέον, 1.9% των νοικοκυριών ανέφερε υψηλότερο εισόδημα το 2020 σε σύγκριση με ένα χρόνο νωρίτερα.

Περίπου το 72% των ερωτηθέντων που ανέφεραν μείωση του εισοδήματος δήλωσαν ότι μείωσαν τις δαπάνες τους για τρόφιμα, ρούχα, ταξίδια και άλλα καταναλωτικά αγαθά και υπηρεσίες για να αντιμετωπίσουν τη μείωση (βλ. **Διάγραμμα 6**)⁹.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6 Αντιστάθμιση για απώλεια εισοδήματος λόγω COVID-19: Ποσοστό νοικοκυριών

Άλλοι τρόποι αντιστάθμισης της μείωσης των εσόδων ήταν η χρήση αποταμιεύσεων και η πώληση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (41%), καθώς και η αναβολή των δανείων και των πληρωμών ενοικίων (24%). Ορισμένα νοικοκυριά (17%) καθυστέρησαν την αγορά σπιτιού, αυτοκινήτου ή άλλου διαρκούς αγαθού, ενώ ένα χαμηλότερο ποσοστό (9%) μπόρεσε να επαναδιαπραγματευτεί τους όρους του δανείου ή της υποθήκης του.

Καταληκτικά σχόλια

Η πρώτη παρουσίαση μερικών βασικών αποτελεσμάτων της Έρευνας για την οικονομική κατάσταση και τις καταναλωτικές συνήθειες των κυπριακών νοικοκυριών του 2021 επικεντρώθηκε στα περιουσιακά στοιχεία, τις πιστωτικές υποχρεώσεις, αλλά και σε συναφή ζητήματα, όπως η ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους των νοικοκυριών.

Γενικότερα, τα στοιχεία αντικατοπτρίζουν τη συνέχιση της ανάκαμψη της πραγματικής οικονομίας μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση το 2013 και την έξοδο της Κυπριακής Δημοκρατίας από το Μνημόνιο Συναντί-

9. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι ερωτηθέντες είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερα από ένα μέτρα με τα οποία αντιστάθμισαν την απώλεια εισοδήματός τους, καθώς οι περισσότεροι ερωτηθέντες υιοθέτησαν ένα συνδυασμό μέτρων.

ληψης με τους διεθνείς δανειστές το 2016. Από τότε, τόσο ο καθαρός πλούτος όσο και το εισόδημα των νοικοκυριών έχουν παρουσιάσει συνεχιζόμενη αύξηση. Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα, το 2021, οι αλλαγές και στις δύο πλευρές του ισολογισμού των νοικοκυριών είχαν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση του καθαρού πλούτου αλλά και τη μείωση της ανισότητας. Από την πλευρά του ενεργητικού, αυτά αυξήθηκαν λόγω της αύξησης στην αξία των πραγματικών περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών, παρά το ότι τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μειώθηκαν σημαντικά σε σύγκριση με το προηγούμενο κύμα της Έρευνας. Η πλειοψηφία των νοικοκυριών στην Κύπρο δήλωσε ότι το εισόδημά τους παρέμεινε σε γενικές γραμμές το ίδιο και δεν επηρεάστηκε από την πανδημία.

Από την πλευρά του παθητικού, σημειώθηκε μείωση τόσο στον αριθμό των νοικοκυριών που είχαν χρέος όσο και σε εκείνα που είχαν δάνεια με καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών (90 DPD), αντανakλώντας την προσπάθεια απομόχλευσης των νοικοκυριών και τις συνεχιζόμενες προσπάθειες των τραπεζών για εξυγίανση των ισολογισμών τους. Όπως προαναφέρθηκε, ενώ το 2014 περίπου ένα στα έξι

νοικοκυριά κατείχε δάνειο 90+ΜΚ, ο αριθμός αυτός μειώνεται σε ένα στα έντεκα νοικοκυριά το 2021. Ωστόσο, παρά την πρόοδο που σημειώθηκε, η ανάγκη να συνεχιστεί η προσπάθεια για μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και εξυγίανση των ισολογισμών τόσο των τραπεζών όσο και του ιδιωτικού τομέα συνεχίζει να υφίσταται.

Πηγές:

European Central Bank, The Household Finance and Consumption Survey, Statistical Tables, Wave 1, March 2020

European Central Bank, The Household Finance and Consumption Survey, Statistical Tables, Wave 2, March 2020

European Central Bank, The Household Finance and Consumption Survey, Statistical Tables, Wave 3, July 2023

European Central Bank, The Household Finance and Consumption Survey, Statistical Tables, Wave 4, July 2023

Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, Πλαίσιο: Πρώτα αποτελέσματα του τρίτου κύματος της έρευνας για τη χρηματοοικονομική κατάσταση και τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών στην Κύπρο (2017), Οικονομικό Δελτίο, Ιούνιος 2021

5. Συνθήκες χρηματοδότησης και πιστωτικές εξελίξεις^{3,4}

Ο εγχώριος χρηματοπιστωτικός τομέας καταγράφει θετική πορεία τα τελευταία χρόνια, παρά τις αβέβαιες συνθήκες που δημιουργούν οι αλληπάλληλες προκλήσεις. Η συνεχής πρόοδος του τομέα διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στις πρόσφατες αναβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας σε επενδυτική βαθμίδα από όλους τους οίκους αξιολόγησης.

Σε γενικές γραμμές, οι καταθέσεις του εγχώριου ιδιωτικού τομέα διατήρησαν τη δυναμική τους καταγράφοντας ετήσια αύξηση της τάξης του 3,6% τον Σεπτέμβριο του 2023, σε σχέση με 2,7% τον Σεπτέμβριο του 2022. Η άνοδος των καταθέσεων υπήρξε εντονότερη κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023, με μερική υποχώρηση το τρίτο τρίμηνο του έτους, παραμένοντας ωστόσο σε σχετικά υψηλά επίπεδα.

Σε σχέση με τις επιμέρους κατηγορίες, οι καταθέσεις των νοικοκυριών συνέχισαν την αυξητική τους τάση ιδιαίτερα κατά τους πρώτους έξι μήνες του έτους, οι οποίες υποστηρίχθηκαν από τη συνεχή ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας και τη βελτίωση της απασχόλησης, ενώ στη συνέχεια παρουσίασαν μερική αποκλιμάκωση κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023. Στον μετριασμό της ανόδου των καταθέσεων, πιθανώς να συνέβαλαν οι υψηλές καταναλωτικές δαπάνες των νοικοκυριών λόγω των καλοκαιρινών διακοπών σε συνδυασμό με τις σημαντικές αυξήσεις στις τιμές, οι οποίες έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

3. Για αναλυτική επεξήγηση της μεθοδολογίας και τεχνικής ανάλυσης των καταθέσεων και πιστωτικής επέκτασης βλέπε τις Τεχνικές Σημειώσεις στη σελ. 64.
4. Σημειώνεται ότι οι ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές καταθέσεων και καθαρών δανείων που αναλύονται στην παρούσα ενότητα του *Οικονομικού Δελτίου* και αναφέρονται σε κατοίκους Κύπρου εξαιρούν τις Οντότητες Ειδικού Σκοπού (ΟΕΣ) οι οποίες κατατάσσονται στην κατηγορία των μη κατοίκων, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.

Συγκεκριμένα, η ετήσια μεταβολή των καταθέσεων των εγχώριων νοικοκυριών διαμορφώθηκε στο 3,6% τον Σεπτέμβριο του 2023 από 5,3% τον Ιούνιο του 2023 και 3,8% τον Σεπτέμβριο του 2022.

Σημαντική αύξηση της τάξης του 6,0%, κατέγραψαν επίσης οι καταθέσεις των εγχώριων μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων τον Σεπτέμβριο του 2023 σε σχέση με 4,6% τον Σεπτέμβριο του 2022. Η ανθεκτικότητα των επιχειρηματικών καταθέσεων αντανάκλα την καλή πορεία σημαντικών κλάδων της κυπριακής οικονομίας, την ανάκαμψη του κύκλου εργασιών και των τουριστικών εισπράξεων (Διάγραμμα 16).

Οι καταθέσεις των μη κατοίκων Κύπρου⁵ από την άλλη, διατηρούν καθοδική πορεία. Συγκεκριμένα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των καταθέσεων των μη κατοίκων Κύπρου διαμορφώθηκε στο -5,6% τον Σεπτέμβριο του 2023 σε σύγκριση με -6,3% τον Σεπτέμβριο του 2022 (Διάγραμμα 17).

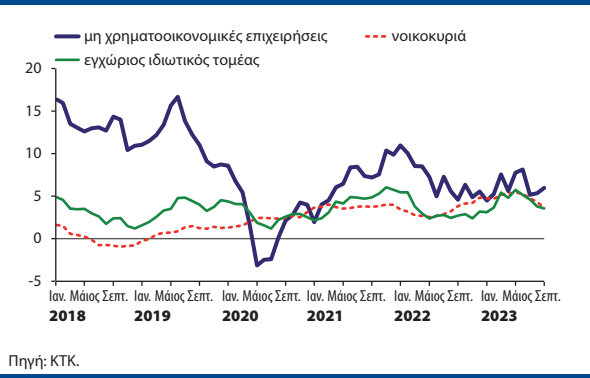
Όσον αφορά τις πιστωτικές εξελίξεις, εν μέσω υψηλότερων επιτοκίων, μειωμένης ζήτησης δανείων και αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης δανείων παρατηρείται ελαφριά αύξηση του νέου δανεισμού προς τον εγχώριο μη χρηματοοικονομικό ιδιωτικό τομέα⁶ τους πρώτους εννέα μήνες του 2023. Ωστόσο, οι εξελίξεις στις επιμέρους κατηγορίες παρουσιάζουν μικτές τάσεις (Διάγραμμα 18). Η αύξηση οφείλεται κυρίως στον νέο δανεισμό προς μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις, ο οποίος ανήλθε σε €1,5 δισ. το πρώτο ενιάμηνο του 2023 σε σύγκριση με €1,3 δισ. την ίδια περίοδο του 2022, εν μέρει λόγω δανεισμού σε μικρό αριθμό πελατών για μεγάλα έργα. Επιπρόσθετα, η αύξηση ενδεχομένως αντανάκλα και την ανάγκη των επιχειρήσεων για επιπλέον χρηματοδότηση για την αντιμετώ-

5. Συμπεριλαμβανομένων των ΟΕΣ.

6. Νέα συμβόλαια δανείων σε ευρώ σε μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16 Καταθέσεις από τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα

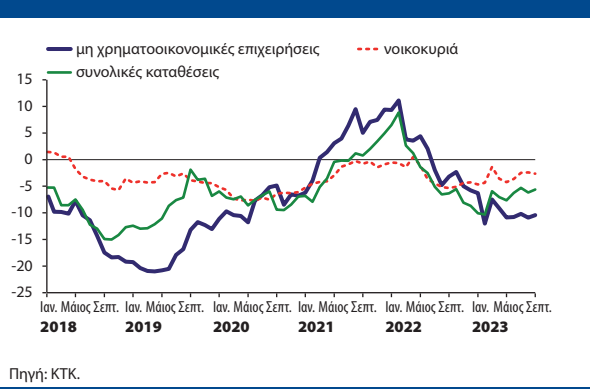
(ετήσια μεταβολή, %)

Πηγή: ΚΤΚ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17 Καταθέσεις μη κατοίκων Κύπρου

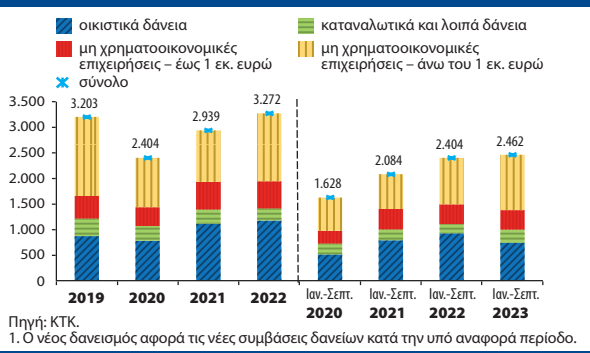
(ετήσια μεταβολή, %)

Πηγή: ΚΤΚ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18 Νέος δανεισμός σε ευρώ προς μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ⁽¹⁾

(εκατ. €)

Πηγή: ΚΤΚ.

1. Ο νέος δανεισμός αφορά τις νέες συμβάσεις δανείων κατά την υπό αναφορά περίοδο.

Enter/Exit
Full Screen
G
i
→
←
1 Εισαγωγή
2 Διεθνές Περιβάλλον
3 Εγχώριο Περιβάλλον
4 Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

πιση των οικονομικών προκλήσεων. Η Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων⁷ καταγράφει αυξημένη ζήτηση για χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης και δημιουργίας αποθεμάτων ενώ, αντίθετα, καταδεικνύει μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων. Σε ένα πλαίσιο οικονομικής αβεβαιότητας, οι επιχειρήσεις φαίνεται να προτιμούν τη διατήρηση υψηλών επιπέδων κεφαλαίου κίνησης και αποθεμάτων για την αντιμετώπιση αυξημένων λειτουργικών και απρόβλεπτων δαπανών. Παράλληλα, η απροθυμία για μακροπρόθεσμες επενδύσεις φαίνεται να αποτυπώνει ανησυχία για τις οικονομικές προοπτικές. Ο νέος δανεισμός προς νοικοκυριά για οικιστικούς σκοπούς από την άλλη κατέγραψε σημαντική μείωση, αντανακλώντας τη μείωση στη ζήτηση στεγαστικών δανείων, εν μέρει λόγω του υψηλότερου κόστους δανεισμού, το υψηλό κόστος των κατασκευαστικών υλικών και την αυστηροποίηση της πολιτικής δανειοδότησης των τραπεζών. Συγκεκριμένα, τα νέα στεγαστικά δάνεια το πρώτο ενιάμηνο του 2023 μειώθηκαν στα €0,7 δισ. από €0,9 δισ. την αντίστοιχη περίοδο του 2022. Αντίθετα, τα καταναλωτικά και λοιπά δάνεια προς νοικοκυριά κατέγραψαν άνοδο, πιθανόν αντανακλώντας την ανάγκη διατήρησης της αγοραστικής δύναμης σε ένα περιβάλλον πληθωριστικών πιέσεων.

Παρά την αύξηση στον νέο δανεισμό, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των καθαρών δανείων⁸ προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα⁹ παρουσίασε έντονη επιβράδυνση από τα μέσα του 2022 και έγινε αρνητικός από τον

7. Λεπτομερής ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας για την Κύπρο είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα (<https://www.centralbank.cy/en/publications/surveys/bank-lending-survey>) της ΚΤΚ.

8. Τα καθαρά δάνεια ισούνται με τον νέο δανεισμό συν την κεφαλαιοποίηση τόκων μείον τις αποπληρωμές.

9. Ο εγχώριος ιδιωτικός τομέας αναφέρεται σε μη ΝΧΙ κατοίκους Κύπρου, εξαιρουμένων των ΟΕΣ και του τομέα της γενικής κυβέρνησης.

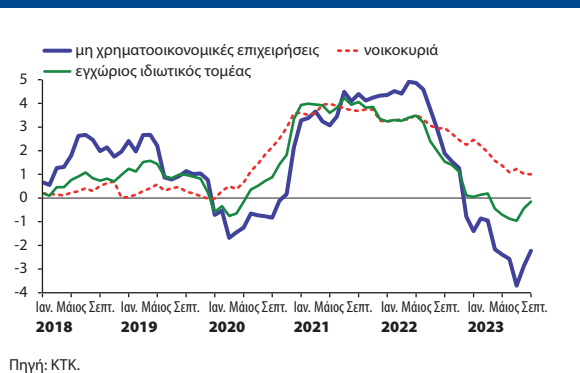

Απρίλιο του 2023, υποδεικνύοντας ότι οι αποπληρωμές δανείων ήταν υψηλότερες των νέων δανειοδοτήσεων. Οι αρνητικοί ρυθμοί μεγέθυνσης οφείλονται κυρίως στον τομέα των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων, ο οποίος καταγράφει αρνητικό πρόσημο από τον Δεκέμβριο του 2022 φτάνοντας στο -2,2% τον Σεπτέμβριο του 2023 (Διάγραμμα 19). Λόγω της αύξησης των επιτοκίων, κάποιες μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις με επαρκή ρευστότητα πιθανώς να επέλεξαν να αποπληρώσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις. Όσον αφορά τα στεγαστικά δάνεια παρατηρείται συνεχής επιβράδυνση στον ετήσιο ρυθμό μεταβολής, σε συνάρτηση με τη μείωση στον εν λόγω νέο δανεισμό. Αντίθετα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των καταναλωτικών δανείων έχει επιταχυνθεί από τα μέσα του 2023 συμπεριλαμβανόμενος με την αύξηση του αντίστοιχου νέου δανεισμού, πιθανόν λόγω εξομάλυνσης της κατανάλωσης. Όσον αφορά τα λοιπά δάνεια, ο ρυθμός παρέμεινε αρνητικός (Πίνακας 9), υποδεικνύοντας ότι οι αποπληρωμές υπερβαίνουν τον νέο δανεισμό.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων¹⁰ οι τράπεζες συνεχίζουν να είναι ιδιαίτερα προσεχτικές με τη δανειοδοτική τους πολιτική, ενδεχομένως για να αποφευχθεί νέα εισροή μη-εξυπηρετούμενων χορηγήσεων (ΜΕΧ). Για το τέταρτο τρίμηνο του 2023 οι τράπεζες αναμένουν περαιτέρω αυστηροποίηση των κριτηρίων χορήγησης δανείων και περαιτέρω μείωση της ζήτησης δανείων (Πίνακας 10).

Επιπρόσθετα, οι τράπεζες στη συνεχή προσπάθεια τους να διασφαλίσουν την ποιότητα των δανειακών τους χαρτοφυλακίων, φαίνεται να επικεντρώνονται και σε

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19 Δάνεια προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα
(ετήσια μεταβολή, %)

Πηγή: ΚΤΚ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 Δάνεια προς εγχώρια νοικοκυριά^{1),2),3)}

	Υπόλοιπα ως % του συνόλου ⁽³⁾	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή					
		2022	2022	2022	2023	2023	2023
		Ιουν.	Σεπτ.	Δεκ.	Μάρτ.	Ιουν.	Σεπτ.
Εγχώρια νοικοκυριά	100,0	3,3	3,0	2,3	1,9	1,1	1,0
1. Καταναλωτικά δάνεια	11,4	0,5	-0,4	-2,1	0,2	0,2	2,9
2. Στεγαστικά δάνεια	77,7	5,7	5,6	5,0	4,0	2,9	2,2
3. Λοιπά δάνεια	10,9	-5,3	-7,1	-8,0	-7,9	-8,5	-8,0

Πηγή: ΚΤΚ.

(1) Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση ΕΣΛ 2010.

(2) Συμπεριλαμβανομένων των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που εξυπηρετούν νοικοκυριά.

(3) Υπολογίζεται στο υπόλοιπο του τελευταίου διαθέσιμου μήνα. Το σύνολο μπορεί να μη δίνει το άθροισμα των επιμέρους, λόγω της στρογγυλοποίησης των αριθμών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 Σύνοψη αποτελεσμάτων για την Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων (ΕΤΧ)

Σύνοψη αποτελεσμάτων ΕΤΧ Οκτώβριος 2023	Κύπρος	
	2023Q3	2023Q4 (προσδοκίες)
Κριτήρια χορήγησης δανείων		
Επιχειρήσεις	Αμετάβλητα	Αυστηρότερα
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά Δάνεια	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
- Καταναλωτικά και λοιπά Δάνεια	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
Ζήτηση για δάνεια		
Επιχειρήσεις	Μείωση	Μείωση
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά Δάνεια	Μείωση	Μείωση
- Καταναλωτικά και λοιπά Δάνεια	Μείωση	Μείωση

Πηγή: ΚΤΚ.

10. Λεπτομερής ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας για την Κύπρο είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα (<https://www.centralbank.cy/en/publications/surveys/bank-lending-survey>) της ΚΤΚ.

βιώσιμες επαναδιαπραγματεύσεις δανείων¹¹. Με τα αυξημένα δανειστικά επιτόκια και τιμές να περιορίζουν το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, οι τράπεζες στο πλαίσιο της συνετής διαχείρισης των δανειακών τους χαρτοφυλακίων, εξετάζουν αιτήματα αναδιάρθρωσεων ή επαναδιαπραγματεύσεων για βιώσιμες λύσεις. Μέχρι στιγμής, η ποιότητα των δανειακών χαρτοφυλακίων τους δεν φαίνεται να έχει επηρεαστεί ιδιαίτερα δεδομένης της μείωσης που παρατηρείται εντός του 2023 στο ύψος των ΜΕΧ¹² και των δανείων που κατατάσσονται στο Στάδιο 2¹³ (τον προθάλαμο των ΜΕΧ) σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 (ΔΠΧΑ 9, IFRS 9).

Η σημαντική βελτίωση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζών τα τελευταία χρόνια προήλθε κυρίως από μεταφορές/πωλήσεις ΜΕΧ των συστημικών τραπεζών σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων (ΕΕΠ). Περαιτέρω πρόοδος θα εξαρτηθεί και από τη δυνατότητα μικρότερων τραπεζών να μειώσουν τις ΜΕΧ στους ισολογισμούς τους. Ωστόσο σημειώνεται, ότι οι μεταφορές ΜΕΧ στις ΕΕΠ εξακολουθούν να επιβαρύνουν την πραγματική οικονομία παραμένοντας μέρος του ιδιωτικού χρέους.

Παρά την καθοδική πορεία, το ιδιωτικό χρέος εξακολουθεί να είναι υψηλό σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες στη ζώνη του ευρώ, εν μέρει λόγω της συμπερίληψης του χρέους που ανήκει στις ΕΕΠ καθώς και του

11. Βλέπε έκδοση Οκτωβρίου 2023 των Νομισματικών και Χρηματοοικονομικών Στατιστικών του Τμήματος Στατιστικής της ΚΤΚ, η οποία είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της ΚΤΚ (Πίνακας 11 και Πίνακας 12).
12. Βλέπε συνοπτικούς πίνακες με συγκεντρωτικά στοιχεία για τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις της Διεύθυνσης Εποπτείας με ημερομηνία αναφοράς 31 Αυγούστου 2023 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), στην ιστοσελίδα της ΚΤΚ.
13. Το Στάδιο 2 περιλαμβάνει στοιχεία ενεργητικού που είχαν σημαντική αύξηση πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση.

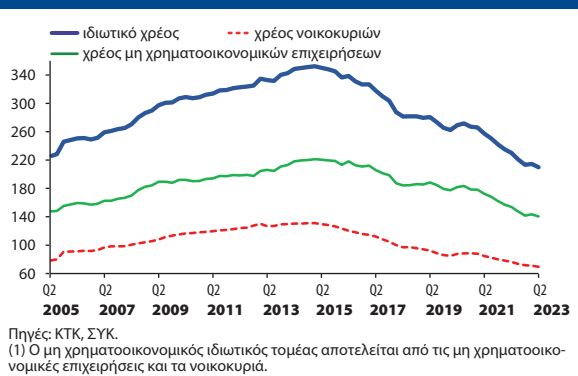
χρέους των ΟΕΣ¹⁴. Συγκεκριμένα, το χρέος του εγχώριου μη χρηματοοικονομικού ιδιωτικού τομέα¹⁵ μειώθηκε σημαντικά από 352% του ΑΕΠ στην κορύφωσή του το πρώτο τρίμηνο του 2015, στο 210% το δεύτερο τρίμηνο του 2023, κυρίως λόγω της αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ και διαγραφών δανείων (Διάγραμμα 20). Εξαιρουμένων των ΟΕΣ, το ιδιωτικό χρέος μειώνεται στο 157% του ΑΕΠ. Ο δείκτης αναμένεται να συνεχίσει να μειώνεται, με βάση την προβλεπόμενη πορεία του ΑΕΠ, τα αυστηρότερα κριτήρια χορήγησης δανείων και τις συγκρατημένες πιστωτικές ροές ενώ σημαντική μείωση αναμένεται με την εξυγίανση του χρέους που κατέχουν οι ΕΕΠ.

Ο ταχύς ρυθμός αύξησης των επιτοκίων της ΕΚΤ στο πλαίσιο της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής της, έχει μεταβάλει σημαντικά το περιβάλλον επιτοκίων στην Κύπρο εντός μικρού χρονικού διαστήματος. Τα εγχώρια δανειστικά επιτόκια έχουν σημειώσει αισθητή άνοδο από το δεύτερο εξάμηνο του 2022 με εντεινόμενη αυξητική τάση κατά το πρώτο ενιάμηνο του 2023.

Τα επιτόκια νέων δανείων προς επιχειρήσεις αυξήθηκαν συγκριτικά γρηγορότερα από τα αντίστοιχα προς νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια. Αναλυτικότερα, η μετάδοση της νομισματικής πολιτικής στα επιτόκια των νέων δανείων προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ήταν άμεση καθώς κατέγραψαν μεγάλο βαθμό ενσωμάτωσης των αυξήσεων (pass through). Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι το μέσο επιτόκιο για νέα δάνεια προς τις μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις¹⁶, ύψους μέχρι €1 εκατ. και πάνω από €1 εκατ. ανήλθε στο 5,72%

14. Οι Οντότητες Ειδικού Σκοπού (ΟΕΣ) είναι εταιρείες οι οποίες αν και είναι εγγεγραμμένες / εγκαθιδρυμένες στην Κύπρο έχουν ελάχιστη ή καθόλου σχέση με την εγχώρια πραγματική οικονομία.
15. Ο εγχώριος μη χρηματοοικονομικός ιδιωτικός τομέας αποτελείται από τις εγχώριες μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των Οντοτήτων Ειδικού Σκοπού (ΟΕΣ)) και τα εγχώρια νοικοκυριά.
16. Κυμαινόμενου επιτοκίου και αρχικής περιόδου προσδιορισμού έως 1 έτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20 Χρέος του μη χρηματοοικονομικού ιδιωτικού τομέα⁽¹⁾
(ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Enter
Exit

Full
Screen

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές
Περιβάλλον

3

Εγχώριο
Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές
Προβλέψεις για την
Κυπριακή Οικονομία

και 5,59% αντίστοιχα τον Σεπτέμβριο του 2023, σε σύγκριση με 4,13% και 3,69% τον Σεπτέμβριο του 2022 (Διάγραμμα 21).

Η μετάδοση της νομισματικής πολιτικής στα επιτόκια νέων στεγαστικών δανείων ήταν σχετικά μικρότερη σε ένταση και με χρονική υστέρηση. Η βραδύτερη ανταπόκριση που παρατηρείται στα στεγαστικά δάνεια οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι ένα σημαντικό ποσοστό των εν λόγω δανείων δεν είναι συνδεδεμένο με το διαπραγματικό Euribor αλλά με το βασικό επιτόκιο¹⁷ των τραπεζών, το οποίο έχει καταγράψει περιορισμένες αυξήσεις μέχρι στιγμής. Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη συγκράτηση της ανόδου των επιτοκίων για τα νέα στεγαστικά δάνεια με αποτέλεσμα να διαμορφώνονται σε χαμηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα επιτόκια στη ζώνη του ευρώ, ιδιαίτερα κατά τους πιο πρόσφατους μήνες Μαΐου - Σεπτεμβρίου 2023. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι το μέσο επιτόκιο για νέα στεγαστικά δάνεια προς νοικοκυριά¹⁸ ανήλθε στο 4,42% τον Σεπτέμβριο του 2023 από 3,06% τον Σεπτέμβριο του 2022, δηλαδή 30 μονάδες βάσης χαμηλότερο από το αντίστοιχο μέσο επιτόκιο στη ζώνη του ευρώ (Διάγραμμα 22).

Τα εγχώρια καταθετικά επιτόκια κατέγραψαν μικρές αυξήσεις τους πρώτους μήνες του 2023, οι οποίες στη συνέχεια έγιναν σχετικά μεγαλύτερες, παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα επιτόκια στη ζώνη του ευρώ. Η περιορισμένη προσαρμογή των επιτοκίων καταθέσεων αποδίδεται στην πλεονάζουσα ρευστότητα των εγχώριων τραπεζών και στις επακόλουθες μειωμένες χρηματοδοτικές τους ανάγκες. Επιγραμματικά, το εγχώριο μέσο επιτόκιο¹⁹ νέων καταθέσεων

17. Τα βασικά επιτόκια των τραπεζών βασίζονται εν μέρει στο μέσο επιτόκιο καταθέσεων των νοικοκυριών της Κύπρου, όπως δημοσιεύεται από την ΚΤΚ.

18. Κυμαινόμενου επιτοκίου και αρχικής περιόδου προσδιορισμού έως 1 έτους.

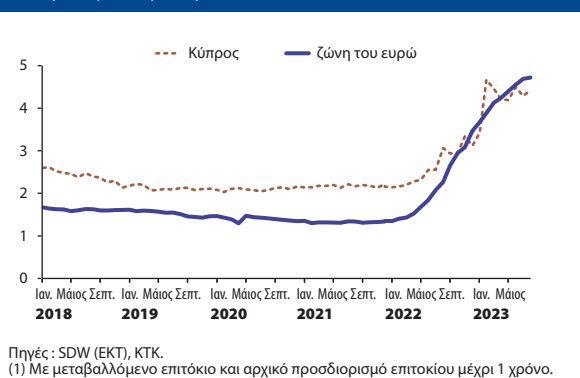
19. Μέσο επιτόκιο νέων καταθέσεων προθεσμίας έως 1 έτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21 Επιτόκια νέων δανείων σε ευρώ (μέχρι €1 εκ.) των ΝΧΙ προς μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις της ζώνης του ευρώ⁽¹⁾
(% ετησίως, μέσοι όροι περιόδου)

Πηγές: SDW (ΕΚΤ), ΚΤΚ.
(1) Με μεταβαλλόμενο επιτόκιο και αρχικό προσδιορισμό επιτοκίου μέχρι 1 χρόνο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22 Επιτόκια νέων στεγαστικών δανείων σε ευρώ των ΝΧΙ προς νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ⁽¹⁾
(% ετησίως, μέσοι όροι περιόδου)

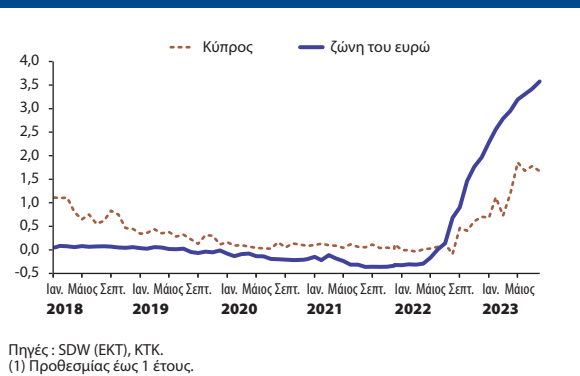
Πηγές: SDW (ΕΚΤ), ΚΤΚ.
(1) Με μεταβαλλόμενο επιτόκιο και αρχικό προσδιορισμό επιτοκίου μέχρι 1 χρόνο.

για νοικοκυριά και μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις αυξήθηκε στο 1,59% και 1,67% αντίστοιχα τον Σεπτέμβριο του 2023 από 0,11% και -0,09 % τον Σεπτέμβριο του 2022 (Διαγράμματα 23 και 24).

Σημειώνεται ωστόσο ότι, από τον Μάιο του 2023, οι τράπεζες προσφέρουν σχετικά υψηλότερα επιτόκια σε προθεσμιακές καταθέσεις, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μια στροφή των αποταμιεύσεων, από τρεχούμενες καταθέσεις σε καταθέσεις προθεσμίας με υψηλότερη απόδοση και στις τράπεζες που αύξησαν ταχύτερα τα καταθετικά επιτόκια.

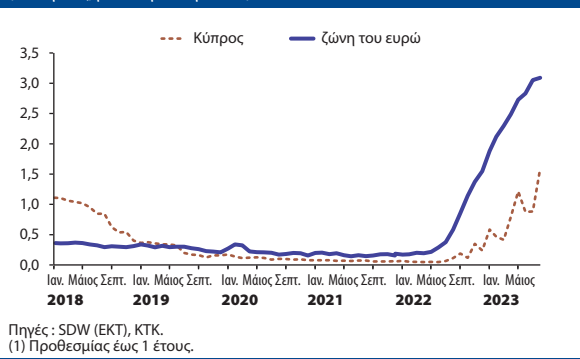
Εν κατακλείδι, παρά τα σημαντικά βήματα προόδου, οι συνεχείς προκλήσεις που αναφύονται στο εγχώριο και διεθνές περιβάλλον δεν αφήνουν περιθώρια εφησυχασμού για τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Για τον λόγο αυτό απαιτείται συνεχής επαγρύπνηση και προσήλωση από πλευράς τραπεζών και αρχών, με στόχο την περαιτέρω θωράκιση του τραπεζικού συστήματος από απρόβλεπτους μελλοντικούς κραδασμούς.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23 Επιτόκια νέων καταθέσεων σε ευρώ των ΝΧΙ προς νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ⁽¹⁾
(% ετησίως, μέσοι όροι περιόδου)

Πηγές: SDW (ΕΚΤ), ΚΤΚ.
(1) Προθεσμίας έως 1 έτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24 Επιτόκια νέων καταθέσεων σε ευρώ των ΝΧΙ προς μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις της ζώνης του ευρώ⁽¹⁾
(% ετησίως, μέσοι όροι περιόδου)

Πηγές: SDW (ΕΚΤ), ΚΤΚ.
(1) Προθεσμίας έως 1 έτους.

Enter

Exit

Full

Screen

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές Περιβάλλον

3

Εγχώριο Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

6. Δημοσιονομικές Εξελίξεις

Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, το δημοσιονομικό ισοζύγιο του πρώτου εννιαμήνου του 2023 κατέγραψε πλεόνασμα 3,3% του ΑΕΠ, σε σχέση με πλεόνασμα 2,6% του ΑΕΠ την ίδια περίοδο του 2022. Το πρωτογενές πλεόνασμα για την ίδια περίοδο ανήλθε στο 4,3% του ΑΕΠ, σε σύγκριση με 3,8% του ΑΕΠ την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (Διάγραμμα 25).

Η βελτίωση σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο είναι αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης στις κύριες κατηγορίες εσόδων, δηλαδή στα έσοδα από κοινωνικές εισφορές (15,4%), φόρους επί της παραγωγής και εισαγωγών (11,3%) και τρέχοντες φόρους (14,5%), η οποία αντισταθμίστηκε μερικώς από τις αυξήσεις σε κάποιες ομάδες δαπανών, κυρίως στις απολαβές προσωπικού (12%) και στις κοινωνικές παροχές (8,8%) (Πίνακας 11).

Από την πλευρά των δαπανών, η πιο σημαντική εξέλιξη αφορά την ποσοστιαία αύξηση στις απολαβές προσωπικού για το τρέχον έτος, που αναμένεται να είναι η μεγαλύτερη από το 2003 και να κυμανθεί κοντά στο 12% σύμφωνα και με τα στοιχεία του πρώτου εννιαμήνου του έτους. Η σημαντική αύξηση οφείλεται κυρίως στην καταβολή ΑΤΑ και στο τελευταίο στάδιο της αντιστροφής των αποκοπών στους μισθούς του δημόσιου τομέα (που εφαρμόστηκαν τον Δεκέμβριο του 2012), και σε μικρότερο βαθμό στις συμφωνίες μισθολογικής αναβάθμισης σε συγκεκριμένους κλάδους (π.χ. αστυνομία). Σημειώνεται ότι οι απολαβές προσωπικού ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθουν στο 12% για το τρέχων έτος, δηλαδή σε υψηλότερα επίπεδα από το 11,8% του 2019 (το έτος πριν την κρίση του κορωνοϊού και την περίοδο υψηλού πληθωρισμού που την ακολούθησε), παραμέ-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25 Δημοσιονομικό και πρωτογενές ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης
(συσσωρευμένο σύνολο περιόδου από πρώτο τρίμηνο ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Πηγές: ΣΥΚ, ΚΤΚ.
Σημείωση: Το δημοσιονομικό και πρωτογενές ισοζύγιο για το τρίτο τρίμηνο του 2018 δεν συμπεριλαμβάνουν τα ποσά που αφορούν στη δημοσιονομική επίπτωση των μέτρων σε σχέση με τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα (€1,5 δισ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 Λογαριασμοί της γενικής κυβέρνησης

	Ιαν. - Σεπτ. 2022 (€ εκατ.)	Ιαν. - Σεπτ. 2023 (€ εκατ.)	Μεταβολή %
ΔΑΠΑΝΕΣ			
Ενδιάμεση ανάλωση	836,8	810,6	-3,1
Απολαβές προσωπικού	2.199,0	2.462,1	12,0
Κοινωνικές παροχές	3.008,9	3.272,8	8,8
Τόκοι πληρωτέοι	322,6	312,5	-3,1
Επιδότησεις	60,8	123,6	103,3
Άλλα τρέχοντα έξοδα	404,1	490,3	21,3
Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου	444,4	556,8	25,3
Άλλες μεταβιβάσεις κεφαλαίου	147,0	100	-32,0
Σύνολο δαπανών	7.423,6	8.128,7	9,5
Σύνολο δαπανών ως % του ΑΕΠ	27,5	28,2	
ΕΣΟΔΑ			
Φόροι επί της παραγωγής και εισαγωγές	2.976,0	3.312,9	11,3
Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα, πλούτο κλπ	2.005,3	2.295,9	14,5
Κοινωνικές εισφορές	2.235,7	2.580,5	15,4
Άλλα τρέχοντα έσοδα	150,4	204,8	36,2
Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	533,9	548,4	2,7
Μεταβιβάσεις κεφαλαίου εισπρακτέες	151,3	83,1	-45,1
Εισόδημα περιουσίας	97,7	75,6	-22,6
Σύνολο εσόδων	8.150,3	9.101,2	11,7
Σύνολο εσόδων ως % του ΑΕΠ	30,2	31,6	
Πρωτογενές πλεόνασμα	1.049,3	1.285,0	
Πρωτογενές πλεόνασμα ως % του ΑΕΠ	3,9	4,5	
Πλεόνασμα (+)/ Έλλειμμα (-)	726,7	972,5	
Πλεόνασμα (+)/ Έλλειμμα (-) ως % του ΑΕΠ	2,7	3,4	

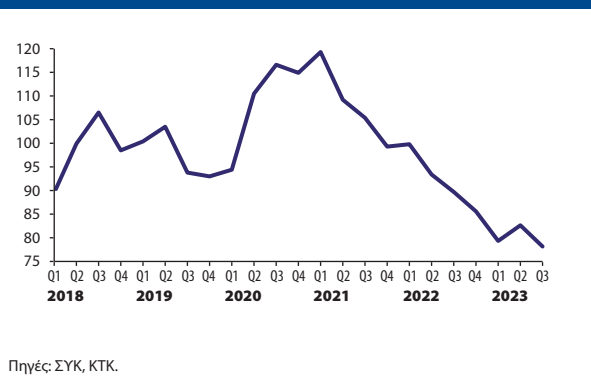
Πηγές: ΣΥΚ, ΚΤΚ.

νοντας ωστόσο σε χαμηλότερα επίπεδα από αυτά της περιόδου 2009-2013 που κυμάνθηκε μεταξύ 14.2%-14.6%.

Ο δείκτης δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ (Διάγραμμα 26) διαμορφώθηκε στο 78,2% τον Σεπτέμβριο του 2023, καταγράφοντας μείωση μεγαλύτερη των 9 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2022. Αυτό οφείλεται στο σχετικά υψηλό πρωτογενές πλεόνασμα και στη συνεχιζόμενη ανάκαμψη της οικονομίας. Η επίπτωση από την αύξηση στις αποδόσεις των Κυπριακών ομολόγων και τις αυξημένες πληρωμές τόκων τα επόμενα έτη αναμένεται να είναι διαχειρίσιμη, λόγω της μείωσης του δημόσιου χρέους, της έκδοσης ομολόγων μεγαλύτερης διάρκειας κατά την περίοδο χαμηλών επιτοκίων, και του σημερινού υψηλού επιπέδου ταμειακών αποθεμάτων που επιτρέπει μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση του χρέους.

Ο δείκτης δημόσιου χρέους αναμένεται να μειωθεί σημαντικά τα επόμενα έτη, αντανakλώντας τις εκτιμήσεις για πρωτογενή πλεονάσματα και συνέχιση της οικονομικής ανάκαμψης (αν και με επιβραδυνόμενο ρυθμό). Σημειώνεται ότι οι οίκοι αξιολόγησης προεξοφλούν τη σημαντική μείωση στο δημόσιο χρέος και, ως εκ τούτου, οποιοσδήποτε εκτροχιασμός αναμένεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην αξιοπιστία της δημοσιονομικής πολιτικής.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26 Ακαθάριστο δημόσιο χρέος της γενικής κυβέρνησης
(ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Enter
Exit

Full
Screen

1 Εισαγωγή

2 Διεθνές Περιβάλλον

3 Εγχώριο Περιβάλλον

4 Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

(Γ) Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία²⁰

20. Οι προβλέψεις και οι υποθέσεις εργασίας λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές εξελίξεις και διαθέσιμα στοιχεία μέχρι και τις 30 Νοεμβρίου 2023.

- Η πορεία του ΑΕΠ τα έτη 2023-26 βασίζεται κυρίως στην αναμενόμενη συνέχιση της ανάκαμψης της εγχώριας ζήτησης, αν και σε μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με το 2022.
- Αναμένεται μικρή επίπτωση από τις γεωπολιτικές εντάσεις στην αγορά εργασίας, με συνεχιζόμενη σταδιακή μείωση της ανεργίας στο 5,3% το 2026.
- Το 2023 ο εγχώριος ΕνΔΤΚ προβλέπεται να υποχωρήσει σημαντικά στο 4,0% από 8,1% το 2022, ενώ περαιτέρω υποχώρηση του συνολικού πληθωρισμού αναμένεται για τα έτη 2024, 2025 και 2026 στο 2,4%, 2,0% και 1,9%, αντίστοιχα.
- Ο δομικός πληθωρισμός αναμένεται επίσης να επιβραδυνθεί στο 3,9% το 2023 από 5% το 2022, ενώ περαιτέρω επιβράδυνση προβλέπεται για τα έτη 2024, 2025 και 2026 στο 2,6%, 2,4% και 2,2%, αντίστοιχα.
- Σε σχέση με το βασικό σενάριο, προς τα κάτω κίνδυνοι για το ΑΕΠ και ισορροπημένοι κίνδυνοι για τον πληθωρισμό τα έτη 2024-26.

Οι μακροοικονομικές προβλέψεις που παρουσιάζονται στο παρόν Οικονομικό Δελτίο καταρτίστηκαν στο πλαίσιο των προβλέψεων του Ευρωσυστήματος με κοινές υποθέσεις εργασίας. Στις επικαιροποιημένες προβλέψεις λήφθηκαν υπόψιν ενδεχόμενες οικονομικές επιπτώσεις της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή. Συγκεκριμένα, ενσωματώθηκε αρνητικός αντίκτυπος μέσω των αναμενόμενων άμεσων επιπτώσεων κυρίως στην πορεία του τουρισμού και των επενδύσεων καθώς και έμμεσες επιδράσεις στην πορεία της ιδιωτικής κατανάλωσης, λόγω οικονομικής αβεβαιότητας, και των εξαγωγών μη τουριστικών υπηρεσιών, συνεπεία των γεωπολιτικών εντάσεων.

Σε σχέση με τις προβλέψεις Σεπτεμβρίου 2023, καταγράφεται μικρή προς τα κάτω

αναθεώρηση στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ το 2023 και το 2024 κατά 0,2 και 0,1 ποσοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα, ενώ το 2025 δεν έχει αναθεωρηθεί. Αυτό οφείλεται στην προς τα κάτω αναθεώρηση των καθαρών εξαγωγών υπηρεσιών (λιγότερο ευνοϊκές προοπτικές για τον τουρισμό και χαμηλότερες εξαγωγές επαγγελματικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών λόγω του εύθραυστου εξωτερικού περιβάλλοντος), η οποία υπερिशύει την προς τα πάνω αναθεώρηση της εγχώριας ζήτησης, ειδικά για το 2023 (καλύτερες από τις αναμενόμενες επιδόσεις στην ιδιωτική κατανάλωση). Σημειώνεται η σημαντική στήριξη στην οικονομική δραστηριότητα τα έτη 2024-26 από την απορρόφηση κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) της ΕΕ για επενδύσεις.

Αναφορικά με τον πληθωρισμό, και σε σχέση με τις προβλέψεις Σεπτεμβρίου 2023, η προς τα κάτω αναθεώρηση του ΕνΔΤΚ κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2024 οφείλεται κυρίως στις προβλεπόμενες χαμηλότερες τιμές της ενέργειας. Αναφορικά με τον δομικό πληθωρισμό, η προς τα πάνω αναθεώρηση κατά 0,2 και 0,1 ποσοστιαίες μονάδες με σχέση με τις προβλέψεις Σεπτεμβρίου 2023 για το 2023 και το 2024, αντίστοιχα, οφείλεται κυρίως στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία αλλά και στις προσδοκίες για αυξημένη ζήτηση για υπηρεσίες.

Οικονομική Δραστηριότητα

Το 2023 αναμένεται άνοδος στο ΑΕΠ κατά 2,2% (Πίνακας 12), σε σχέση με σημαντική μεγέθυνση 5,1% το 2022. Η προαναφερθείσα επιβράδυνση είναι αποτέλεσμα, εν μέρει, του εύθραυστου εξωτερικού περιβάλλοντος, του αντικτύπου της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής στην εγχώρια ζήτηση, αλλά και των

ΠΙΝΑΚΑΣ 12 Προβλέψεις εθνικών λογαριασμών σε πραγματικούς όρους
(ετήσια μεταβολή, %)

	2022	2023πρ	2024πρ	2025πρ	2026πρ
ΑΕΠ	5,1	2,2	2,6	3,1	3,2
Ιδιωτική κατανάλωση	8,5	5,0	1,9	1,8	1,7
Δημόσια κατανάλωση	2,7	3,2	2,7	2,5	2,5
Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου	7,8	6,0	5,4	6,7	5,4
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	13,6	-1,9	0,5	1,7	2,2
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	18,3	-0,2	0,8	1,5	1,6

Πηγές: ΣΥΓΚ, ΚΤΚ.

πληθωριστικών πιέσεων που επηρεάζουν το διαθέσιμο εισόδημα, καθώς και της επίδρασης των Ρωσικών κυρώσεων στο κύκλο εργασιών των επαγγελματικών υπηρεσιών.

Τα έτη 2024-26 αναμένεται αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,6%, 3,1% και 3,2%, αντίστοιχα (Πίνακας 12, σελ. 56). Αυτό βασίζεται κυρίως στην ανάκαμψη της εγχώριας ζήτησης και, σε μικρότερο βαθμό, στις καθαρές εξαγωγές για τα έτη 2025-26, στο πλαίσιο της επέκτασης του κύκλου εργασιών ξένων εταιρειών του τομέα της τεχνολογίας που έχουν ήδη εγκατασταθεί στην Κύπρο ιδιαίτερα τα προηγούμενα έτη. Βασίζεται επίσης και στην αναμενόμενη διόρθωση των τουριστικών εσόδων μετά και τον αρνητικό αντίκτυπο που αναμένεται το 2024 λόγω των εχθροπραξιών στη Μέση Ανατολή, στο πλαίσιο της διαποικίλησης των τουριστικών αγορών.

Αναλυτικότερα, τα επόμενα έτη αναμένεται σημαντική συνεισφορά κυρίως από μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις οι οποίες βρίσκονται υπό εξέλιξη, καθώς επίσης από έργα για στήριξη της ψηφιακής και πράσινης ανάπτυξης και άλλα μεταρρυθμιστικά έργα στο πλαίσιο υλοποίησης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Συνεισφορά αναμένεται και από οικιστικές επενδύσεις λόγω και του σχεδίου επιδότησης επιτοκίων της κυβέρνησης για νέα στεγαστικά δάνεια που συνομολογήθηκαν μέχρι και τα τέλη του 2021 και για τα οποία η περίοδος εκταμίευσης είναι 3 χρόνια. Στις προβλέψεις υιοθετήθηκε αρνητικός αντίκτυπος από αναμενόμενη μείωση της ζήτησης και καθυστέρηση στην υλοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων από Ισραηλινά συμφέροντα λόγω της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή. Συνολικά, οι επενδύσεις αναμένεται να καταγράψουν άνοδο 6% το 2023, 5,4% το 2024, 6,7% το 2025 και 5,4% το 2026 (Πίνακας 12, σελ. 56). Η ιδιωτική κατα-

νάλωση, αν και προβλέπεται να επιβραδυνθεί γύρω στο 1,8% ετησίως τα έτη 2024-26 από 5% το 2023 (Πίνακας 12, σελ. 56), αναμένεται να παραμείνει σημαντικός μοχλός της οικονομικής ανάπτυξης τα επόμενα έτη. Η επιβράδυνση είναι αποτέλεσμα κυρίως της προαναφερθείσας επίδρασης βάσης από το άνοιγμα της οικονομίας το 2022 μετά και τους αποκλεισμούς του 2021, των συνθηκών οικονομικής αβεβαιότητας λόγω της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή και της προβλεπόμενης σταδιακής ανόδου στο ποσοστό αποταμίευσης με σκοπό την αποπληρωμή δανείων.

Αποδοχές, παραγωγικότητα και αγορά εργασίας

Σε ότι αφορά την αγορά εργασίας, τα διαθέσιμα στοιχεία αντανακλούν τη συνεχιζόμενη στενότητα που παρατηρείται, η οποία ωστόσο παρουσιάζει σημάδια χαλάρωσης. Ταυτόχρονα, αναμένεται να είναι διαχειρίσιμος ο αντίκτυπος από τις γεωπολιτικές εντάσεις όπως διαφαίνεται από τις μηνιαίες έρευνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αφορούν στις προσδοκίες για την απασχόληση κατά τους επόμενους τρεις μήνες και οι οποίες μάλιστα ανακάμπτουν μετά και το ξέσπασμα της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή. Για το 2023 αναμένεται άνοδος στην απασχόληση κατά 1,6% και, σε συνάρτηση με τη θετική πορεία του ΑΕΠ, προβλέπεται αύξηση κατά 0,9% το 2024 και κατά 1,2% ετησίως τα έτη 2025-26 (Πίνακας 13).

Η ανεργία αναμένεται να καταγράψει συνεχιζόμενη πτωτική πορεία, φθάνοντας στο 6,4% του εργατικού δυναμικού το 2023, από 6,8% το 2022 (Πίνακας 13). Τα επόμενα έτη, και σε συνάρτηση με την περαιτέρω άνοδο στο ΑΕΠ, προβλέπεται ότι η ανεργία θα συγκλίνει πιο κοντά σε συνθήκες πλήρους

ΠΙΝΑΚΑΣ 13 Προβλέψεις που αφορούν την αγορά εργασίας
(ετήσια μεταβολή, %)

	2022	2023πρ	2024πρ	2025πρ	2026πρ
Δαπάνη (για αποδοχές και εργοδοτικές εισφορές) ανά μισθωτό	1,1	4,6	4,1	3,1	3,0
Μοναδιαίο εργατικό κόστος	-0,9	3,9	2,4	1,1	1,0
Παραγωγικότητα	2,0	0,6	1,6	1,9	2,0
Συνολική απασχόληση	3,0	1,6	0,9	1,2	1,2
Ποσοστό ανεργίας (% του εργατικού δυναμικού)	6,8	6,4	6,0	5,6	5,3
Πηγές: ΣΥΓΚ, ΚΤΚ.					

απασχόλησης, φθάνοντας στο 5,3% το 2026 (Πίνακας 13, σελ. 58). Η μικρή προς τα πάνω αναθεώρηση στην ανεργία τα έτη 2023-24 κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες ετησίως, σε σχέση με τις προβλέψεις Σεπτεμβρίου αντανακλά τη μικρή προς τα κάτω αναθεώρηση στο ΑΕΠ.

Η ονομαστική δαπάνη ανά μισθωτό προβλέπεται να καταγράψει άνοδο κατά 4,6% το 2023, και περαιτέρω αύξηση 4,1%, 3,1% και 3% την περίοδο 2024-26, αντίστοιχα (Πίνακας 13, σελ. 58). Η πορεία των μισθών αντανακλά την καταβολή υψηλότερης ΑΤΑ, σύμφωνα και με τη μεταβατική συμφωνία, που βασίζεται στις τιμές του προηγούμενου έτους καθώς και των σχετικά μεγαλύτερων αυξήσεων που αναμένονται σε συλλογικές συμβάσεις ορισμένων τμημάτων του ιδιωτικού τομέα λόγω της πορείας των τιμών, εντούτοις, δεν αναμένεται να οδηγήσει σε επιβλαβείς μηχανισμούς ανατροφοδότησης μισθών-τιμών (wage-price spiral). Το 2024 η μεταβολή στην ονομαστική δαπάνη ανά μισθωτό περιλαμβάνει επίσης την αύξηση συντελεστών κοινωνικών εισφορών προς το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ) που θα ισχύει για την επόμενη πενταετία. Η συνεχιζόμενη διόρθωση στην αγορά εργασίας, η οποία πλησιάζει συνθήκες πλήρους απασχόλησης το 2026, συνδέεται με ενσωμάτωση μεγαλύτερων αυξήσεων σε μισθούς λόγω της μεταβατικής συμφωνίας που αφορά στην ΑΤΑ.

Η παραγωγικότητα, μετά από άνοδο 2% το 2022, προβλέπεται όπως επιβραδυνθεί το 2023 στο 0,6% λόγω της ευεργετικής προς την απασχόληση (job-rich) οικονομική μεγέθυνση. Τα έτη 2024-26 αναμένεται να συνεχίσει να ανακάμπτει κατά 1,6%, 1,9% και 2%, αντίστοιχα (Πίνακας 13), σελ. 58. Σε γενικές γραμμές, η άνοδος στην παραγωγικότητα αντανακλά τις θετικές οικονομικές επιπτώσεις

από την εισροή ξένων εταιρειών του τομέα της τεχνολογίας καθώς και από υλοποίηση επενδύσεων που σχετίζονται με απορρόφηση κονδυλίων από το ΤΑΑ της ΕΕ.

Το μοναδιαίο εργατικό κόστος αναμένεται να καταγράψει περαιτέρω άνοδο τα έτη 2023-26 κατά 8½ περίπου ποσοστιαίες μονάδες σωρευτικά (Πίνακας 13, σελ. 58), κυρίως λόγω των αυξήσεων που αναμένονται στην ονομαστική δαπάνη ανά μισθωτό. Υψηλότερη σωρευτική άνοδο προβλέπεται να καταγράψει ο σχετικός δείκτης στην ευρωζώνη, λόγω και των μεγαλύτερων μισθολογικών αυξήσεων που αναμένονται. Συνολικά, το μοναδιαίο εργατικό κόστος στην Κύπρο διατηρεί συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με την υπόλοιπη ευρωζώνη λόγω και των μειώσεων στους μισθούς που παρατηρήθηκαν στο παρελθόν, και κατ' επέκταση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας (βλ. Κόστος Εργασίας, σελ. 58).

Τιμές: εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή

Ο ΕνΔΚΤ προβλέπεται να υποχωρήσει σημαντικά στο 4,0% το 2023 από 8,1% το 2022 ως αποτέλεσμα της σημαντικής επίδρασης της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ σε συνδυασμό με την πορεία των τιμών του πετρελαίου σε σύγκριση με το υψηλό επίπεδο που καταγράφηκε κατά το 2022. Τα κρατικά μέτρα ανακούφισης που αφορούσαν σε μεγάλο βαθμό τις τιμές τροφίμων και ενέργειας συνέσφεραν επίσης στην επιβράδυνση του εγχώριου πληθωρισμού κατά το 2023. Περαιτέρω υποχώρηση του ΕνΔΚΤ αναμένεται για τα έτη 2024, 2025 και 2026, στο 2,4%, 2,0% και 1,9% αντίστοιχα, λόγω κυρίως της αναμενόμενης πορείας των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων αλλά και λόγω του αντίκτυπου

της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, η οποία συνεχίζει να επιδρά κατασταλτικά με χρονική υστέρηση (lagged effect) στη ζήτηση και στο μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, προκαλώντας έμμεσες καθοδικές πιέσεις στις κύριες υποκατηγορίες του πληθωρισμού.

Σχετικά με τον δομικό πληθωρισμό, αυτός αναμένεται επίσης να υποχωρήσει στο 3,9% το 2023 σε σχέση με 5% το 2022. Το 2024, 2025 και 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει περαιτέρω στο 2,6%, 2,4% και 2,2% αντίστοιχα, κυρίως λόγω του αναμενόμενου αντίκτυπου της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ η οποία επιδρά με χρονική υστέρηση και στο μεσοπρόθεσμο ορίζοντα στη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες. Η προβλεπόμενη εξομάλυνση των περιθωρίων κέρδους από τις επιχειρήσεις είναι επιπρόσθετος παράγοντας που αναμένεται να λειτουργήσει κατασταλτικά στην πορεία του εγχώριου δομικού πληθωρισμού μεσοπρόθεσμα.

Αξιολόγηση κινδύνων απόκλισης των μακροοικονομικών προβλέψεων από το βασικό σενάριο²¹

Η προβλεπόμενη πορεία του ΑΕΠ, σύμφωνα με το βασικό σενάριο των μακροοικονομικών προβλέψεων, παρουσιάζεται στον Πίνακα 12 (σελ. 56), και εκείνη του ΕνΔΤΚ και του δομικού πληθωρισμού στον Πίνακα 14. Οι πιθανότητες απόκλισης από το βασικό σενάριο των προβλέψεων για το ΑΕΠ και τον ΕνΔΤΚ σκιαγραφούνται στα Διαγράμματα 27 και 28, αντίστοιχα. Οι ενδεχόμενες αποκλίσεις όσον αφορά την πρόβλεψη του δομικού πληθωρισμού παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 29 (σελ. 62) Σύνοψη της αξιολόγησης των σχετικών κινδύνων απόκλισης από το βασικό σενάριο παρουσιάζεται στον Πίνακα 15 (σελ. 62).

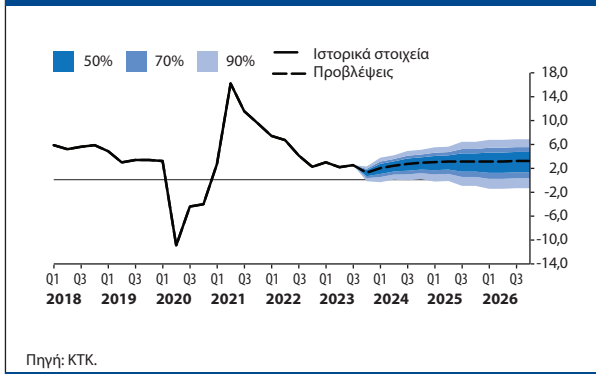
21. Για περαιτέρω πληροφορίες όσον αφορά τη μεθοδολογία της αξιολόγησης κινδύνων των μακροοικονομικών προβλέψεων, βλέπε Οικονομικό Δελτίο, Ιούνιος 2015, σελ. 67.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14 Προβλέψεις πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ)
(ετήσια μεταβολή, %)

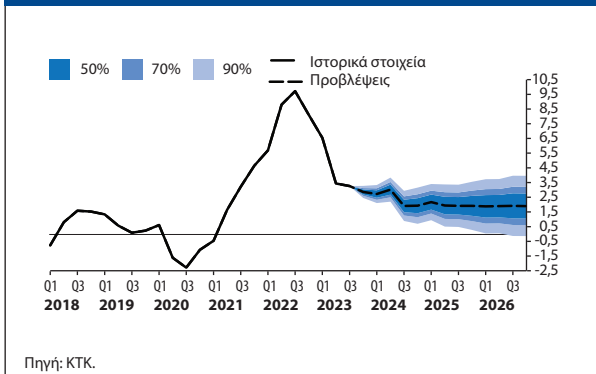
	2022	2023πρ	2024πρ	2025πρ	2026πρ
ΕνΔΤΚ	8,1	4,0	2,4	2,0	1,9
ΕνΔΤΚ εξαιρ. της ενέργειας και των τροφίμων	5,0	3,9	2,6	2,4	2,2

Πηγές: ΣΥΚ, ΚΤΚ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27 Κατανομή των πιθανοτήτων διακύμανσης για τις προβλέψεις του ΑΕΠ
(ετήσια μεταβολή, %)

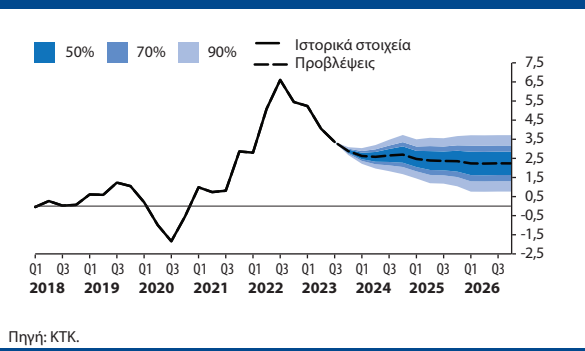
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 28 Κατανομή των πιθανοτήτων διακύμανσης για τις προβλέψεις του πληθωρισμού
(ετήσια μεταβολή, %)

Οι κίνδυνοι απόκλισης των προβλέψεων του ΑΕΠ από το βασικό σενάριο για τα έτη 2024-26 είναι καθοδικοί. Αυτοί σχετίζονται κυρίως με τον αρνητικό αντίκτυπο από τη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή σε σχέση με την πορεία των επενδύσεων και του τουρισμού, καθώς και του συνεχιζόμενου Ρώσο-Ουκρανικού πολέμου, ιδιαίτερα σε σχέση με την πορεία των μη τουριστικών υπηρεσιών λόγω των κυρώσεων. Επίσης, συνδέονται με διαμόρφωση υψηλότερων τιμών ενέργειας λόγω της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή αλλά και αποφάσεων πετρελαιοπαραγωγών οικονομιών σε σχέση με περιορισμό της προσφοράς. Καθοδικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν αυστηρότερες από τις προβλεπόμενες συνθήκες χρηματοδότησης, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν την εγχώρια ζήτηση και ενδεχόμενη υλοποίηση δευτερογενών επιπτώσεων, π.χ. μηχανισμού ανατροφοδότησης μισθών-τιμών (wage-price spiral) και υψηλότερα από τα αναμενόμενα περιθώρια εταιρικού κέρδους. Τέλος αφορούν χαμηλότερη από την αναμενόμενη επίπτωση από απορρόφηση διαθέσιμων κονδυλίων για επενδύσεις από το ΤΑΑ. Ανοδικοί κίνδυνοι συνδέονται με υψηλότερη από την προβλεπόμενη πορεία στην ιδιωτική κατανάλωση, που απορρέει από ενδεχόμενο χαμηλότερο ποσοστό αποταμίευσης από τα νοικοκυριά σε σχέση με το βασικό σενάριο των προβλέψεων.

Σε σχέση με τον πληθωρισμό, οι κίνδυνοι για τα έτη 2024-26 αξιολογούνται, συνολικά, ως ισορροπημένοι. Οι ανοδικοί κίνδυνοι προέρχονται κυρίως από πιθανές υψηλότερες από τις αναμενόμενες τιμές ενέργειας καθώς επίσης και από επιπτώσεις που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή (εφαρμογή σχετικών φορολογικών πολιτικών, ακραία καιρικά φαινόμενα). Ανοδικοί κίνδυνοι συνδέονται επίσης με την υλοποίηση ενδεχόμενων δευτε-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 29 Κατανομή των πιθανοτήτων διακύμανσης για τις προβλέψεις του πληθωρισμού εξαιρ. της ενέργειας και των τροφίμων (δομικός πληθωρισμός) (ετήσια μεταβολή, %)

ΠΙΝΑΚΑΣ 15 Σύνοψη αξιολόγησης κινδύνων

Κίνδυνος	ΑΕΠ (2024-2026)	Πληθωρισμός (2024-2026)
Μικρότερη από την αναμενόμενη επίδραση από απορρόφηση κονδυλίων ευρωπαϊκού πακέτου στήριξης	-	=
Διαμόρφωση υψηλότερων τιμών ενέργειας	-	+
Δυσμενέστερη από την αναμενόμενη επίδραση στις εγχώριες οικονομικές προοπτικές σε σχέση με τις γεωπολιτικές εντάσεις	-	-
Δυσμενέστερες από τις αναμενόμενες επιδόσεις στον τομέα του τουρισμού	-	=
Επιπτώσεις που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή (εφαρμογή σχετικών φορολογικών πολιτικών, ακραία καιρικά φαινόμενα)	-	+
Υλοποίηση ενδεχόμενων δευτερογενών επιπτώσεων, π.χ. μηχανισμού ανατροφοδότησης μισθών-τιμών (wage-price spiral), υψηλότερα από τα αναμενόμενα περιθώρια κέρδους, κτλ.	-	+
Υψηλότερη από την προβλεπόμενη πορεία στην ιδιωτική κατανάλωση	+	+
Αυστηρότερες από τις προβλεπόμενες συνθήκες χρηματοδότησης	-	-
Συνολική αξιολόγηση	-	=

Πηγή: ΚΤΚ.
Σημείωση: τα ακόλουθα σύμβολα καλύπτουν το φάσμα των κινδύνων: ++ (ανοδικοί), + (ελαφρώς ανοδικοί), = (ισορροπημένοι), - (ελαφρώς καθοδικοί), -- (καθοδικοί).

Enter/Exit
Full Screen
1 Εισαγωγή
2 Διεθνές Περιβάλλον
3 Εγχώριο Περιβάλλον
4 Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

ρογενών επιπτώσεων, όπως του μηχανισμού ανατροφοδότησης μισθών-τιμών (wage-price spiral) και υψηλότερων από των αναμενόμενων περιθωρίων κέρδους. Οι προς τα κάτω κίνδυνοι για τον πληθωρισμό προέρχονται κυρίως από αυστηρότερες από τις αναμενόμενες συνθήκες χρηματοδότησης, μέσω της μείωσης της εγχώριας ζήτησης, καθώς επίσης και λόγω ενδεχόμενων επιπτώσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν από τη δυσμενέστερη από την αναμενόμενη επίδραση των γεωπολιτικών εντάσεων στις εγχώριες οικονομικές προοπτικές.

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές Περιβάλλον

3

Εγχώριο Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

Τεχνικές Σημειώσεις

Enter/Exit
Full Screen

1

Εισαγωγή

2

Διεθνές Περιβάλλον

3

Εγχώριο Περιβάλλον

4

Μακροοικονομικές Προβλέψεις για την Κυπριακή Οικονομία

(Α) Εγχώρια Νομισματικά Μεγέθη

Τα νομισματικά μεγέθη αφορούν στοιχεία εξαιρουμένης της ΚΤΚ.

Από την 1η Ιουλίου 2008, έχει τεθεί σε ισχύ η νέα «περί Ορισμού της Έννοιας του «κατοίκου Κύπρου» για Στατιστικούς Σκοπούς Οδηγία του 2008». Ως αποτέλεσμα, τα Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα προχώρησαν σε ανακατάταξη μεγάλου αριθμού οργανισμών ή επιχειρήσεων πελατών τους με περιορισμένη ή χωρίς φυσική παρουσία στην Κύπρο, γνωστών σήμερα ως «Οντότητες Ειδικού Σκοπού (Special Purpose Entities)», από τον τομέα των «μη κατοίκων» στον τομέα των «κατοίκων Κύπρου». Η επίδραση της εν λόγω ανακατάταξης εξαιρείται από συγκεκριμένες νομισματικές και χρηματοπιστωτικές στατιστικές σειρές στην παρούσα έκδοση. Αναλυτικότερα, οι αναφορές σε ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές και καθαρών δανείων αναφέρονται σε κάτοικους Κύπρου εξαιρουμένων των Οντοτήτων Ειδικού Σκοπού (ΟΕΣ) οι οποίες κατατάσσονται στην κατηγορία μη κατοίκων.

Ο υπολογισμός των ετήσιων ποσοστιαίων μεταβολών γίνεται με βάση τη μεθοδολογία που ακολουθείται από την ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, ο ρυθμός μεταβολής των νομισματικών μεγεθών υπολογίζεται με βάση τις μηνιαίες μεταβολές προσαρμοσμένες ως προς τα ποσά που δεν είναι προϊόν συναλλαγών. Τέτοια ποσά είναι οι αναταξινομήσεις, άλλες αναπροσαρμογές, οι αναπροσαρμογές αξίας και οι συναλλαγματικές αναπροσαρμογές ώστε οι ποσοστιαίες μεταβολές να αντικατοπτρίζουν τις αυξομειώσεις που οφείλονται σε καθαρές πράξεις.

Η προαναφερόμενη μεθοδολογία υιοθετή-

θηκε από την έκδοση Δεκεμβρίου 2009. Σε προηγούμενες εκδόσεις του *Οικονομικού Δελτίου* ο ρυθμός μεταβολής των νομισματικών μεταβλητών υπολογιζόταν ως η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή των υπολοίπων στο τέλος της περιόδου. Λεπτομέρειες της μεθοδολογίας παρέχονται στην έκδοση των Νομισματικών και Χρηματοοικονομικών Στατιστικών του Τμήματος Στατιστικής της ΚΤΚ, η οποία είναι διαθέσιμη στον ιστοχώρο της ΚΤΚ.

(Β) Ισοζύγιο πληρωμών

Το υφιστάμενο σύστημα συλλογής και καταρτισμού στατιστικών στοιχείων που υιοθετήθηκε από τον Ιούνιο του 2014, βασίζεται στη μεθοδολογία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («BPM6»), η οποία έχει υιοθετηθεί και από την ΕΕ, καθώς και σε επιπρόσθετες προδιαγραφές και βαθμό ανάλυσης που απαιτεί τόσο η Στατιστική Υπηρεσία της ΕΕ («Eurostat») όσο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ»).

Η υιοθέτηση του BPM6 στον τομέα των στοιχείων των εξωτερικών στατιστικών για την Κύπρο ξεκίνησε να εφαρμόζεται από τον Ιούνιο του 2014. Η πρώτη δημοσίευση των εν λόγω στοιχείων πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2014. Τα δημοσιευμένα στοιχεία για το ΙΠ και την Διεθνή Επενδυτική Θέση και το εξωτερικό χρέος καλύπτουν την περίοδο από το 2008 μέχρι και σήμερα.

Η εφαρμογή των νέων εγχειριδίων παρέιχε την ευκαιρία υιοθέτησης ευρύτερων αλλαγών και αναθεωρήσεων με στόχο τη βελτίωση της κάλυψης και της ποιότητας των παραγόμενων στατιστικών στοιχείων του εξωτερικού τομέα. Συγκεκριμένα, πέραν από την ενσωμάτωση των στοιχείων των οντοτήτων ειδικού σκοπού

που είναι εγγεγραμμένες/εγκαθιδρυμένες στην Κύπρο σε όλες τις εξωτερικές στατιστικές που παράγονται και δημοσιεύονται, η ΚΤΚ έχει επίσης αναβαθμίσει τα συστήματα συλλογής και καταρτισμού των στατιστικών στοιχείων του εξωτερικού τομέα, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην εφαρμογή νέων ερευνών και τη χρήση διαθέσιμων διοικητικών πηγών.

(Γ) Εθνικοί Λογαριασμοί

Η ΣΥΚ εφάρμοσε από τον Ιούνιο του 2014 και για τα ιστορικά στοιχεία από το 1995, το νέο στατιστικό πρότυπο ΕΣΟΛ 2010 το οποίο αντικαθιστά το ΕΣΟΛ 1995 και βασίζεται στο Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (SNA) 2008 το οποίο εφαρμόζεται σε όλο τον κόσμο. Στόχος είναι η προσαρμογή των εθνικών λογαριασμών στο νέο οικονομικό περιβάλλον, στις εξελίξεις σε θέματα μεθοδολογίας και στην αλλαγή στις ανάγκες των χρηστών. Σε ότι αφορά την ταξινόμηση σε θεσμικούς τομείς, το ΕΣΟΛ 2010 διασφαλίζει ένα πιο ξεκάθαρο διαχωρισμό μεταξύ των μη-χρηματοοικονομικών οργανισμών και

των οργανισμών που δεν ασχολούνται απευθείας με μη-χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, οι ιθύνουσες εταιρείες των μη-χρηματοοικονομικών οργανισμών και οι λεγόμενοι θυγατρικοί χρηματοοικονομικοί οργανισμοί και δανειστές χρημάτων, καθώς και ορισμένες “Οντότητες Ειδικού Σκοπού” (*Special Purpose Entities “SPEs”*) ανακατατάσσονται στο χρηματοοικονομικό τομέα κάτω από νέα κατηγορία. Παράλληλα, ο τομέας των επενδυτικών οργανισμών θα παρουσιάζεται πλέον ξεχωριστά από το γενικότομο τομέα των λοιπών ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών οργανισμών, ενώ οι ασφαλιστικές εταιρείες διαχωρίζονται από τα ταμεία προνοίας. Το ΕΣΟΛ 2010 έχει εισαγάγει αλλαγές και στα χρηματοοικονομικά μέσα που αφορούν τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς.

Περισσότερες λεπτομέρειες για τη μεθοδολογία καταρτισμού των στοιχείων του ισοζυγίου πληρωμών και των εθνικών λογαριασμών είναι διαθέσιμες στο πλαίσιο 1 σελ. 51 του *Οικονομικού Δελτίου Δεκεμβρίου 2014* και στον ιστοχώρο της ΚΤΚ.

